Poštnina plačana v gotovini

Sped. in abbon. postale - I Gruppo

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177
PODUREDNISTVO:
Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina . . . . . L 800
Letna naročnina . . . . . L 1.500
Letna inozemstvo . . . . . L 2.500
Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XIV. - Štev. 5 (676) | Gorica - četrtek 1. februarja 1962 - Trst | Posamezna številka L 30

Čemu katoliški tisk med nami?

KAKO SMO USTANOVILI PRVI KATOLIŠKI TEDNIK

Ko smo se meseca junija leta 1945 začeli baviti z mislijo o ustanovitvi katoliškega tednika v Gorici, smo imeli vsi zelo malo izkušnje, nekateri celo nobene. Toda videli smo neizmerno škodo, ki jo je ravno tisk povzročal med našim ljudstvom. Šlo je za versko, moralno in narodno škodo, ki je postajala iz dneva v dan večja. Le pomislimo na čase in razmere, ki so bile na Primorskem med zadnjo vojno in ob njenem koncu: 20 let fašistične diktature in raznarodovanja je v slovenskih Primorcih pretrgalo vez s preteklostjo in zrastel je nov rod, ki je le za silo bral slovensko, prave narodne zavesti pa skoro ni imel več. Poleg tega smo med vojno doživeli nov pretres, ki je grozil, da uniči še tisto, kar je pustil fašizem. Brezbožni komunizem je pod krinko OF in pod pretvezo, da se bori za narodno osvobojenje, zajel naše ljudi in jih zmešal popolnoma. Grozila nam je tako nova nevarnost, da primorski človek izgubi vero svojih staršev, to je bilo tem bolj nevarno, ker na tako preizkušnjo nismo bili prav nič pripravljeni. Pomanjkanje političnih in demokratičnih svoboščin nam ni dovolilo, da bi bili naše ljudi pripravili na spopad z marksizmom. Normalno dušnopastirsko delovanje in narodno obrambno delo je povsem zaposlilo naše duhovnike, da so prezrli socialno vzgojo med verniki. Poleg tega je petletna vojna zrušila v mnogih ljudeh ideale človečnosti in moralnega odpora zoper zlo. Pred vsem tem smo takrat stali in zaskrbljeni iskali, kako najti pomoč temu zlu, ki je ogrožalo primorskega našega človeka. Tedaj je zrastla misel, da se moramo tudi mi posluževati tiska, zato da med ljudmi rešimo, kar se rešiti da.

Bilo je težko začeti, saj nekateri do takrat tiskarne od znotraj še videli nismo, še manj da bi pa kaj pisali ali celo urejali. Toda sila kola lomi. Zato so tisti, ki so kaj več vedeli in znali iz časov pred fašizmom, učili nas, ki smo bili še mladi. In, hvala Bogu, šlo je. »Viribus unitis«, z združenimi močmi. Ko je bila prva brazda zaorana, je laže teklo. Pristopili so razni sotrudniki, posebno oba prva urednika, msgr. Brumat in č. g. Stanič, ki sta imela največ izkušenj s časopisi.

ALI SE TO DELO IN TRUD IZPLAČA ALI NE?

Delo pri katoliškem tisku se materialno ne izplača. Slovencev v zamejstvu nas je malo, zato je naklada naših listov nujno omejena. Čeprav si vsi skupaj na moč prizadevamo, da bi KG čimbolj razširili in zvišali naklado, nam preko določene meje ni mogoče. Zato se tiskanje in izdajanje slovenskih katoliških tednikov v zamejstvu materialno nikoli ne izplača. Kolikor vem, so do sedaj pri naših katoliških tednikih še vsi duhovniki delali in pisali za božji lon, kadar niso še sami od svojega dokladali. Vem, da so tudi laiki delali in še delajo pri nas prav tako. Materialno se zato izdajanje KG ne izplača, kajti veseli smo, če ob koncu leta nimamo izgube in če moremo sotrudnikom povrniti vsaj njih materialne stroške za pošto in papir.

Toda drugo vprašanje je, če se izdajanje katoliškega tiska izplača z verskega, moralnega in narodnega stališča. V tem oziru pa moram reči, da je katoliški tednik poleg prižnice in oltarja naš najboljši pomočnik. Tega se zavedamo mi slovenski Primorci morda bolj kot drugi, ker smo pod fašizmom izkusili, kako ohromljeno je vse duhovnikovo delo, če nima tiska, če nima knjige, časopisa, revije, da utrjuje z njimi seme zasejano v cerkvi, da pojasni in pove s pisano besedo to, česar ne more z govorjeno, da tudi izven cerkve brani verske resnice, utrjuje moralno življenje vernikov in jih pravilno obvešča ter usmerja. Vsega tega enkrat nismo imeli, zato se danes bolj živo zavedamo, kako nam je tisk koristen in nenadomestljiv tudi v dušnem pastirstvu. In prav zato smo tudi hvaležni božji previdnosti, da nam je dala učakati čase, ko smemo slovensko besedo nemoteno pisati, brati in širiti. Svoboda tiska je velika pridobitev demokratičnih vladavin, ki je diktature ne poznajo.

K. H.

Neapeljski kongres za odprtje na levo

Če bo vsedržavni kongres Krščanske demokracije odobril (in vse zgleda, da bo) tako imenovano usmeritev na levo, to je, da se pritegnejo Nennijevi socialisti k sodelovanju za izvajanje določenega socialnega in gospodarskega programa, kakor je nakazal tajnik KD poslanec Moro v svojem uvodnem poročilu na kongresu v Neaplju, bo to brez dvoma eden zgodovinskih korakov v politični zgodovini italijanske države. In to ne samo, kar se povojnega razdobja tiče, ampak na splošno v mnogoterih ozirih. Res je, da je zaenkrat, dokler se razmere ne razčistijo, predvidena le zunanja podpora Italijanske socialistične stranke koalicijski vladi krščanskih demokratov, socialnih demokratov in republikancev s točno določenim programom. Formalno torej bodo vlado sestavljale iste stranke kot doslej, toda bistveno novo dejstvo je v tem, da je KD, to je stranka, v kateri so organizirani italijanski katoličani in ki je danes obenem glavna in največja stranka v Italiji, nakazala smer, v kateri se bo razvijala in iskala zaveznikov za izvajanje prepotrebnih socialno-gospodarskih reform. — Potem ko sta Krščanska demokracija in Italijanska socialistična stranka stali petnajst let na popolnoma nasprotnih okopih, se po neapeljskem kongresu obeta poskusno zbližanje med njima na strogo programskem področju. Ideološke razlike med socialisti in krščanskimi demokrati so velike in nepremostljive in se odražajo tudi na praktičnem gospodarskem in socialnem področju. Zaradi tega tudi njuni socialni programi gredo skupaj le do neke mere. Socialisti zagovarjajo na primer široko nacionalizacijo na vseh področjih narodnega gospodarstva, medtem ko so krščanski demokrati za podržavljenje le takrat, kadar je to nujno potrebno za zaščito javnih koristi. In podobnih slučajev je mnogo. — Življenjske izkušnje pa in stvarnost političnega položaja v Italiji, ki danes kot danes ne nudi drugih boljših izbir, sta pripeljala vladno stranko do tega, da se je odločila za ta nekoliko tvegan poskus pritegnitve (zaenkrat samo indirektne) socialistov k odgovornostim za praktično izvajanje tega, za kar zatrjujejo, da se borijo.

ZNAČAJ IN VLOGA K D V ITALIJI

V našem primeru gre za prvi resen, javen in odgovoren poskus za sodelovanje med italijanskimi demokratičnimi strankami in socialisti. Marsikdo se bo pri tem vprašal, kako to, da je do zbližanja prišlo šele sedaj, potem ko je vendar znano, da v vseh ostalih evropskih državah socialistične stranke in stranke krščanskih demokratov že dolga leta med seboj tesno sodelujejo, ne da bi se kdo zaradi tega zgražal. Predaleč nas bi zavedlo, če bi hoteli temeljito obravnavati ta problem. Ena temeljnih razlik med Ital. socialistično stranko v Italiji in onimi v drugih evropskih državah je v tem, da so ostale socialistične stranke v Evropi politično avtonomne in da so se odpovedale nasilnim metodam v političnem boju. Italijanski socialisti so do pred par leti sodelovali s komunisti tesno z ramo ob rami. Šele po madžarskih dogodkih in notranji krizi komunizma v Sovjetski zvezi po 20. boljševiškem kongresu, na katerem je Hruščev razkrinkal Stalinove zločine, so se začeli počasi odmikati od komunistov in voditi samostojno politiko. Sedaj so nekako obtičali na pol poti. V zunanji politiki so se nekoliko, čeprav ne bistveno (zagovarjajo nevtralizem) diferencirali od kom. partije, v notranji politiki imajo prav tako svoja mnenja o raznih problemih in ne potegnejo vedno s komunisti v parlamentu. Toda tri so področja, kjer imajo še vedno roke vezane s komunisti (sindikati, občinske uprave in zadruge). Če bi se v doglednem času osvobodili še te komunistične

(Nadaljevanje na 5. strani)

Petnajst let SDZ v Gorici

Prejeli smo in objavljamo:

Petnajst let je poteklo, odkar smo demokratični Slovenci na Goriškem, pripadniki dveh tradicionalnih gibanj: katoliškega in naprednega, ustanovili neodvisno politično organizacijo. Ustanovni občni zbor se je namreč vršil v Gorici dne 17. januarja 1947 ob lepi udeležbi zastopnikov iz vseh krajev Goriške, ki so tedaj spadali pod zavezniško anglo-ameriško vojaško upravo.

Bilo je prepotrebno, da se organiziramo. Nismo več mogli čakati, kajti hude razmere, ki so takrat bile na našem področju zaradi komunističnega nasilja, so nas silile, da se organiziramo.

ZAKAJ JE BILA USTANOVLJENA S D Z

Vsakomur je znano, kako so si takrat komunisti samozvano prisvajali monopol besede in odločanja v vseh javnih zadevah, ki so se tikale splošne slovenske stvari. Odločati je smela samo komunistična partija pod krinko »Osvobodilne fronte«. Kdor se njeni volji, njeni zgrešeni politiki in njenim protinarodnim koristim ni kot navaden suženj podredil, je postal »izdajalec« ali pa celo čez noč izginil. Tako se je zgodilo na primer enemu od ustanoviteljev SDZ, Slavku Uršiču iz Kobarida, ki so ga ob koncu avgusta 1947 titovci zvabili v zasedo, ga ugrabili in ubili. Komunisti so namreč uganjali samo svojo partijsko politiko in delali za svoje komunistične cilje, ki so bili daleč proč od narodnih koristi Slovencev.

Slovenska demokratska zveza je torej nastala iz potrebe po svobodnem javnem izražanju in željà nekomunističnih Slovencev in po obrambi Slovencev pred komunističnim nasiljem. Tudi jih je morala zastopati v novem položaju, v katerem so se po podpisu mirovne pogodbe znašli.

Skupno s tržaškimi somišljeniki je meseca aprila 1947 začela izdajati tednik »Demokracija« kot glasilo goriške in že zamišljene, a še ne ustanovljene, tržaške SDZ. Tržačani so svojo SDZ ustanovili proti koncu leta 1947.

NARODNO-OBRAMBNO DELO S D Z

21. maja 1947 je goriška SDZ naslovila na rimsko ustavodajno skupščino posebno spomenico, v kateri je zahtevala spoštovanje vseh pravic slovenske jezikovne skupnosti v Italiji; s posebnim poudarkom pa je zahtevala vrnitev tiste posebne avtonomije, ki so je bili naši kraji nekoč že deležni. Kakor znano je posebna deželna avtonomija v ustavi zagotovljena, ni pa še izvedena, in to po krivdi krajevnih italijanskih ozkosrčnežev, ki so njeno izvedbo preprečili prav iz mržnje do nas Slovencev v Italiji. Dober del krivde imajo pri tem tudi komunisti sami, ki so prvotno uvedbi deželne avtonomije nasprotovali.

Od svojega nastanka naprej se Slovenska demokratska zveza že polnih petnajst let nenehno in neutrudno bori za pravice našega ljudstva v Italiji, za njegovo zaščito po 6. členu ustave in na podlagi mednarodne listine o človečanskih pravicah. V šestem členu ustave stoji namreč zapisano, da je republika dolžna ščititi jezikovne skupine s posebnimi zakonskimi predpisi, a mednarodno listino o spoštovanju človečanskih pravic je podpisala tudi Italija in je torej italijanska vlada dolžna, da jo pravično in pošteno uveljavlja tudi nasproti Slovencem.

V tem nenehnem in neutrudnem prizadevanju, da se Slovencem priznajo in zaščitijo vse ustavne pravice, je SDZ dosegla viden uspeh, ko je bil lani meseca oktobra izdan šolski zakon za Slovence na Tržaškem in Goriškem. Toda s tem naloga SDZ še ni dovršena, kajti nam Slovencem v Italiji prav po 6. členu ustave pritiče tudi splošni zaščitni zakon. Druge jezikovne skupnosti v Italiji, Nemci, Francozi in Ladinci, zaščitni zakon že imajo; zato je prav in pošteno, da ga dobimo tudi mi.

Naša organizacija mora v tem oziru odločno vztrajati na zahtevi po zaščiti v prepričanju, da je zahteva upravičena, ker terjamo pravice, ki nam jih je dal Bog in so zapisane v ustavi ter v mednarodni listini o človečanskih pravicah.

KAKO SE S D Z UVELJAVLJA NA UPRAVNEM POLJU

Na upravnem polju je SDZ od leta 1948 dalje nastopila pri vsakih volitvah s svojimi kandidatnimi listami in s tradicionalnim slovenskim znakom lipove vejice.

Števerjansko občino upravljajo od leta 1951 naprej naši demokratični in katoliški možje, ki so občino ohranili v svojih rokah kljub silnemu prizadevanju združenih nasprotnih sil, da bi to slovensko občino ukinili.

V Doberdobu so naši ljudje zmagali na volitvah leta 1951 in so občino upravljali do leta 1956, ko je uprava prešla v roke združenih titovcev in italijanskih in slovenskih socialistov in komunistov.

V Sovodnjah imajo občinsko upravo v rokah vedno združeni titovci in italijanski in slovenski socialisti in komunisti. V teh dveh občinah so po trije svetovalci Slovenske liste z lipovo vejico v opoziciji.

V goriškem občinskem svetu ima SDZ tri svetovalce, v provincialnem pa vedno enega.

Koliko koristnega naredijo za naše ljudstvo naši zastopniki v goriškem občinskem in provincialnem svetu, je dobro znano iz sprotnega poročanja v tisku.

V splošnem se je SDZ na volitvah s svojimi listami vedno dobro izkazala in zlasti v Gorici po številu glasov vedno napredovala.

Vodstvo SDZ je svoječasno, ko so titovci v Gorici razpustili svojo politično organizacijo in se začeli ponujati zdaj temu, zdaj onemu italijanskemu pokrovitelju, tako odločitev in početje odločno obsodila.

Danes, ko so se slovenski levičarji z vso svojo prtljago vdali italijanski socialistični odnosno komunistični partiji in se s tem odrekli vsaki misli na samostojno slovensko levičarsko organizacijo ter se tako odpovedali edino pravilni ter učinkoviti obrambi Slovencev v Italiji, SDZ ponavlja svojo obsodbo in izraža mnenje, da bi morali slovenski levičarji v interesu skupne slovenske stvari obnoviti svojo samostojno politično organizacijo.

DRAGI SLOVENCI, BRATJE IN SESTRE!

Ko s tega mesta pozdravljamo vse udeležence sestanka, ki se je vršil 17. januarja 1947 v Gorici, na katerem smo si ustanovili samostojni politični forum, in se spominjamo soustanovitelja in voditelja SDZ, prijatelja Slavka Uršiča, ki je padel, ker je zagovarjal demokratične pravice slovenskega ljudstva, in umrlega soustanovitelja in voditelja SDZ Poldeta Kemperla ter vseh pokojnih prijateljev in somišljenikov, pozdravljamo tudi vas vse, ki ste prijatelji, somišljeniki in podporniki naše organizacije, ki je edini slovenski politični forum na tem področju, edina zagovornica pravic slovenskega ljudstva.

S tem pa je združena velika odgovornost. SDZ jo zavestno nosi pred ljudstvom in pred zgodovino v obrambi vseh pravic Slovencev v Italiji. Da bo uspešno in častno opravljala veliko nalogo, ki je organizaciji zaupana, prosi, da ji še naprej pomagate, dragi bratje, drage sestre, ker bo vaša pomoč na volitvah in ob kateri koli drugi priliki v korist vam posameznikom in vsej slovenski skupnosti v Italiji.

Gorica, dne 17. januarja 1962.

VODSTVO S D Z V GORICI

KRŠČANSKI NAUK

Obredi pri krstu otrok v cerkvi

A. **Ob vhodu v cerkev**

1) Prvo vprašanje: N. N. Kaj želiš od Cerkve božje — »Sv. vero.« — Kaj ti da sv. vera? — »Večno življenje.«

2) Zarotovanje. — Po grehu prvih staršev ima satan moč nad ljudmi. — Zato mašnik trikrat dahne otroku v obraz in ukaže satanu, naj se umakne iz krščenca in naj odstopi prostor Sv. Duhu.

3) Mašnik pokriža krščenca na čelu in na prsih.

4) Nato položi roko na krščenca. — Jezus ga vzame v svojo last.

5) Dá mu blagoslovljeno sol v usta. — Sol pomeni modrost. Obenem je v tem tudi izražena misel: kakor sol varuje živila pred kvarjenjem, naj vera varuje krščenca pred grehom.

6) Ponovno zaroti hudobnega duha, naj se umakne. Pokriža še otroka na čelu in zapreti satanu, naj se ne predrzne tega sv. znamenja oskruniti.

B. **Vstop v cerkev**

1) Mašnik položi štolo na otroka in ga povabi: »Vstopi v cerkev božjo, da boš s Kristusom deležen večnega življenja.«

2) Vsi navzoči zmolijo apostolsko vero in očenaš.

3) Krstitelj tretjič zaroti hudobnega duha, naj se umakne, ker bo krščenec postal takoj tempelj Sv. Duha, ki bo v njem prebival.

4) Mašnik se s prstom dotakne otrokovih ušes in nosnic z besedami: »Efeta« - »Odpri se!«, kar pomeni, da morajo biti njegovi udje pripravljeni služiti Bogu.

5) KRSTNA OBLJUBA. — Krščenec se trikrat zaporedoma odpove: hudobnemu duhu, njegovemu napuhu in njegovemu dejanju z besedo »se odpovem«.

6) Duhovnik pomazili s sv. oljem otroka na prsih in na zatilniku, kar naj ga krepi v boju s satanom.

C. **Pri krstnem kamnu**

1) Krščenec izpove skozi usta svojih botrov svojo vero v Boga Očeta in Sina in Svetega Duha s trikratnim: »Verujem«.

2) Odgovori na duhovnikovo vprašanje, da *hoče biti krščen*.

3) Tedaj krstitelj trikrat oblije otrokovo glavo s krstno vodo v obliki križa in *obenem* govori: *»N. N., jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.«*

4) Mazili krščenca na temenu s *sv. krizmo*. Novi kristjan ima delež Kristusovega kraljestva in duhovniškega dostojanstva.

5) Novega otroka božjega ogrnejo nato še z belo krstno obleko, ki pomeni življenje milosti, katero naj bi neomadeževano ohranil do smrti.

6) Nazadnje mu dajo še prižgano krstno svečo, ki tudi pomeni luč vere in milosti, ki naj ga spremlja do konca življenja.

KRST V SILI

Ako je nekrščen otrok v smrtni nevarnosti in ni časa, da bi poklicali duhovnika, sme krstiti kdor koli. Če ni pri rokah blagoslovljene vode, zadostuje tudi navadna. Zasilni krstitelj mora imeti namen, da hoče res krstiti, mora obliti otroka in obenem izgovarjati besede: »Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.« Krst v sili je treba takoj sporočiti domačemu župniku.

SVEČNICA

(2. februarja)

Svečnica se po naše imenuje praznik Marijinega očiščevanja ali Gospodovega darovanja in se na splošno smatra kot Marijin praznik. Nova uredba cerkvenega koledarja, ki je stopila v veljavo 1. jan. 1961, pa izrecno poudarja, naj se praznik Marijinega očiščevanja smatra kot Gospodov praznik.

Pomen tega praznika je pojasnjen v odlomku evangelija, ki se bere pri današnji maši. Iz njega je razvidno, zakaj je svečnica Gospodov praznik. Odlomek je vzet iz evangelija po svetem Luku, ki je takole zapisal: »Ko so se dopolnili dnevi Marijinega očiščevanja po Mojzesovi postavi, so Jezusa prinesli v Jeruzalem, da bi ga postavili pred Gospoda, kakor je pisano v postavi Gospodovi: „Vsak moški prvorojenec bodi posvečen Gospodu," in da bi dali v daritev dve grlici ali dva golobčka — kakor je rečeno v postavi Gospodovi.«

Zakaj svečnica? Ker se na ta praznik pred mašo blagoslavljajo sveče. Obred blagoslavljanja sveč in procesija s svečami v svojem prvem početku ni imel nobene notranje zveze s tem praznikom. Rimski kristjani so se na primer 2. februarja zbrali v cerkvi svete Martine na Forumu in od tam šli z gorečimi svečami v Marijino cerkev Marije Velike (S. Maria Maggiore). Te procesije ali sprevoda se je udeležil tudi papež. Najbrž je na ta način hotela Cerkev dati krščanski značaj in pomen poganskemu obhodu po mestu, ki je bil pri Rimljanih v navadi ob istem času. Zdi se, da so v Rimu vpeljali procesijo s svečami v osmem stoletju.

V začetku so pri procesiji rabili neblagoslovljene sveče. Pozneje so jih pred procesijo blagoslovili. Tako so znane molitve za blagoslov sveč že iz desetega stoletja.

Cerkev pri blagoslovu prosi, naj Bog posveti sveče v uporabo ter v dušno in telesno zdravje ljudem. Kakor sveče, pravi molitev, z vidnim ognjem prižgane, preganjajo nočne temine, tako naj bodo človeška srca razsvetljena z nevidnim ognjem, to je z lučjo Svetega Duha.

Iz življenja Cerkve

Od komunističnega voditelja do redovnika

V benediktinskem samostanu sv. Sholastike v Italiji se nahaja sedaj med novinci 53-letni Brazilec Armando Rodriguez Continho, nekdanji voditelj brazilskih komunistov. V spominsko knjigo obiskovalcev samostana je sam zapisal: »V tej hiši božji sem našel mir in ljubezen. Po tolikih letih ateizma sem v samostanu sv. Sholastike prejel prvo sv. obhajilo. Bil je zame dan neizmerne sreče. Kristus mi je prišel nasproti z razprostrtimi rokami. To je moja kratka zgodba: Doma sem iz Brazilije in moji starši so bili katoličani, vendar nisem hotel pristopiti k prvemu sv. obhajilu. Tako se je začela moja pot v ateizem. Leta 1934 so me prvič zaprli zaradi mojega protifašističnega duha. Z dušo in telesom sem se vdal komunizmu in postal voditelj svojega naroda. Boril sem se za pravico ljudstva in bil za to desetkrat v ječi. Končno so me izgnali iz dežele. Šel sem v Rim, kjer sem slučajno prisostvoval kanonizaciji Pija X. Tu me je kot nekoč Pavla na poti v Damask zadela božja milost. Začel sem moliti in sem se čutil srečnega. Bog mi je pokazal pot in v samostanu sv. Sholastike sem našel mir, katerega sem v svetu zaman iskal. Božja milost je zmagala v meni in sedaj samo čakam dneva, ko me bodo patri benediktinci sprejeli kot enega svojih najponižnejših redovnikov.«

Po spreobrnitvi, preden je stopil kot novinec v benediktinski samostan, se je Rodriguez vrnil v domovino in prehodil od vasi do vasi 18 tisoč km, da je ljudem, katerim je še pred kratkim oznanjal komunistični nauk, govoril o Kristusu in njegovi ljubezni. Izčrpan in bolan se je nato vrnil v Rim, da tam poskrbi končno še za svoje lastno posvečenje. Čez šest let bo postal duhovnik benediktincev.

»Slomškovo leto«

Slovenci v obeh Amerikah so se odločili, da bodo letos obhajali Slomškovo leto. Letos 24. sept. poteče namreč 100 let, kar je v Mariboru umrl škof Anton Martin Slomšek. S proslavo tega jubileja hočejo Slovenci počastiti velikega slovenskega škofa in vzgojitelja ter obenem izprositi pri Bogu, da bi nam v Slomšku dal prvega svetnika. Višek proslav bo jeseni v Buenos Airesu ob sodelovanju vseh slovenskih kulturnih organizacij.

Od Marksa v samostan

Duglas Hayde je bil izmed vodilnih komunistov v Angliji. Bil je urednik komunističnega lista Daily Worker. Pred trinajstimi leti se je spreobrnil. Postal je veren katoličan. Svoje spreobrnjenje je popisal v knjigi: Vérujem.

Sedaj se je pa zvedelo, da je njegova hči Rowana Hayde prosila za vstop v samostan misijonark.

Ko so očeta vprašali, kaj pravi k temu, je rekel: »Ne bi mogel biti bolj zadovoljen, da je moja hči tako verna in se želi žrtvovati.«

Kako skrbi Cerkev za izseljence

Razmere izseljencev in delavcev na tujem so tako posebne, da se tudi vodstvo Cerkve posebej zanima zanje in je ustanovilo v ta namen v Rimu Vrhovni izseljenski svet. V tem svetu so zastopniki držav, ki imajo veliko izseljencev, pa tudi zastopniki narodov, ki so razkropljeni po raznih državah. Slovence zastopa v tem svetu že od ustanovitve č. g. dr. Pavel Robič.

Meseca oktobra se je ta svet spet sestal in razpravljal o življenju izseljencev po svetu. Razmotrival je težke razmere, v katerih živi toliko ljudi, odtrganih od lastne domovine zaradi pomanjkanja svobode ali zaradi pomanjkanja kruha. Iskal je poti, kako tem tisočem, da, milijonom pomagati zlasti v duhovnem pogledu po izseljenskih misijonarjih.

Skupno s kardinalom Confalonierijem, ki vodi papeško konzistorialno kongregacijo (ta je namreč pristojna za Vrhovni izseljenski svet), so se člani v času zasedanja zbrali tudi pri sv. očetu, ki jih je z velikim zanimanjem sprejel in jim med drugim povedal v nagovoru tudi to:

JANEZ XXIII. O IZSELJENCIH

»Preseljevanje ljudstev je vedno večje. Za posamezne osebe kot za družine je ta pojav gotovo predvsem pomemben. Saj dobijo v novih razmerah neko izboljšanje svojega položaja in večje možnosti za svoj osebni in družinski razvoj, državam pa, ki jih širokogrudno sprejmejo, prinaša to tudi neko pomoč. Toda izseljenec, izkoreninjen iz svoje zemlje in presejan v tujo, je naenkrat vržen v ozračje velikih industrijskih mest in tako često iz katoliškega vzdušja pade v okolje, ki je prežeto z drugačnim verskim pojmovanjem, če že ni popolnoma brezbrižno do vere. Ta sprememba kaj rada oropa izseljenca človeškega in krščanskega dostojanstva, čeprav je na splošno dobro sprejet v novem kraju. Pritisk novega gospodarskega reda in sprememba življenja, ki zaradi teh novih razmer nastane, večkrat lahko na človeka tako vpliva, da mu zabriše celo spomin na svete vezi, ki ga vežejo z družino in daljno domovino.

Že v prvi svoji okrožnici — je dejal Janez XXIII. — sem izrazil to skrb: Razmere življenja so često take, da so mnogi v nevarnosti, da izgube vero in se polagoma oddaljijo od verskih načel in navad svojih prednikov. Vrh tega se še dogaja, da sta često zakonca daleč narazen, da so otroci ločeni od staršev, da so tako družinske vezi razrahljane v škodo povezanosti družinskega ognjišča.

V tem tako nevarnem času prilagajanja novim razmeram pomaga sveta Cerkev kot skrbna mati svojim otrokom po misijonarjih, kot jim pravijo, ki poznajo jezik, miselnost in potrebe svojih sonarodnjakov in jih zato morejo kot očetje sprejemati, jim pomagati in jih voditi v prvih časih novega življenja in jim polagoma s pomočjo raznih socialnih, pomožnih in razvedrilnih ustanov pomagati, vživeti se brez večje škode v versko in civilno življenje držav, ki jih sprejmejo.«

POMEMBNO DELO IZSELJENSKIH DUHOVNIKOV

Papež je voditeljem izseljenskih duhovnikov poudaril, da se to blagodejno delo v pomoč izseljencem »začenja čisto naravno v sodelovanju med izseljenskim misijonarjem in krajevno duhovščino, pod nadzorstvom in očetovskim vodstvom krajevnega škofa, naj bo misija uradno vzpostavljena ali ne. Pri tem ni treba posebnih materialnih zgradb. Naj bi vsak škof dal misijonarju potrebno oblast za izvrševanje njegove službe med rojaki v določeni cerkvi in naj bi mu odredil njegovo ozemlje. Tak duhovnik bo na čelu neke vrste »leteče župnije«, primerne za potrebe teh preseljujočih se ljudi, čeprav se pri tem opira na neko stalno župnijo. To je nekak dušnopastirski poizkus, o katerem bo pokazala bodočnost, v koliko ga je pametno nadaljevati, izpopolnjevati, oziroma ga ukiniti.

Tisti, ki skrbijo za izseljence in begunce, naj bi skrbeli predvsem za družino, ki je za človeka na tujem varno zavetje, v katerem se odpočije, se okrepi in dobi moči za nove napore. Družina je tudi po mnenju vseh najboljše sredstvo za vključitev v človeško skupnost. Zato želim, — je dejal papež — da bi verske in civilne ustanove pomagale družinskim celicam k povezavi tudi za ceno težkih žrtev in jim dajale na razpolago dostojna stanovanja kakor tudi sredstva, da bodo mogle oskrbeti svojim otrokom vzgojo, namreč z ustanavljanjem katoliških otroških vrtcev in šol. Dodajam še, da je treba zaradi naraščajoče zapletenosti vprašanja preseljevanja želeti iz vsega srca plodovito sodelovanje vseh ustanov, ki skrbijo za izseljence, naj bodo to apostolska gibanja ali pa dobrodelne ustanove.«

Zatem je papež omenil, da bo kmalu preteklo deset let od znane papeške odredbe »Exul Familia«, ki je uredila dušno pastirstvo izseljencev. Po desetih letih bo že lahko narediti obračun in pregledati, kaj se je izkazalo kot koristno in kaj bi se dalo izboljšati. Naj bi izseljenski duhovniki svoje delo ob tej priliki pregledali in ga izpopolnili.

SMO V DOBI PRESELJEVANJ

»V tej dobi, ki jo živimo in ki je v njej toliko trpljenja med raznimi ljudstvi in v kateri postavlja osamosvojitev mladih narodov toliko novih problemov, so ustanove v pomoč izseljencem in beguncem nekako pričevanje vedno aktualnega pomena evangelija, vedno polnega ljubezni in vedno prisotnega delovanja Cerkve, ki je „Mati in Učiteljica".«

S temi besedami je papež zaključil svoj nagovor. Izrazil je še svoje veselje, da so ga člani Vrhovnega sveta za izseljence obiskali. Njim in vsem, katere predstavljajo, je potem podelil svoj blagoslov.

Izseljenci bodo svetemu očetu gotovo hvaležni za te besede njegovega razumevanja in sočutja do njih.

I. š.

A. S. PUŠKIN:

PRAVLJICE

Lepa otroška knjiga, ki smo jo dobili iz Argentine je prvi zvezek Pravljic A. S. Puškina, in sicer Pravljica o ribiču in ribici. Iz ruščine jo je prevedel Tine Debeljak in po motivih ruskega slikarja Deterora ilustriral Andrej Makek. Izšla je za Miklavža leta 1961 kot izredna knjiga in obenem 44. publikacija Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu. Mična povestica o zlati ribici je pisana v verzih, in sicer v povsem svobodnih verzih.

Aleksander Sergjejevič Puškin (1799-1837) velja za največjega ruskega pesnika in za enega največjih slovanskih in svetovnih pesnikov sploh. Njegove pravljice, pravi o njem Ivan Prijatelj, so pravi biseri ruske narodne fantazije, naivnosti in ljubkosti. Pravljica o zlati ribici obhaja letos že 150-letnico, odkar je bila prvič zapisana v nemščini, in 126-letnico, odkar ji je Puškin dal ruskega duha in pesniško obliko. Obhaja pa tudi 108-letnico, odkar je bila prvič prevedena v slovenščino.

Tudi te Pravljice lahko naročite pri upravi Kat. glasa. Stanejo 500 lir.

UTRINKI

Dobra volja ima svoj izvor v duši, ki ljubi Boga in živi v njegovi milosti.

*

Cesta ima dva značaja, enega, ko odhajaš, drugega, ko se vračaš.

NADSKOF Msgr. HIACINT AMBROSI — 75-LETNIK

Dne 29. jan. 1887 se je v Trstu rodil goriški nadškof msgr. Hiacint Ambrosi. Istega dne je pred 10 leti zasedel stolico goriških nadškofov, na svečnico pred 24 leti je pa bil posvečen za škofa. Tako obhaja te dni trojni jubilej.

G. nadškofu Ambrosiju se ob teh jubilejih klanjamo tudi vsi goriški slovenski verniki in mu iz srca kličemo: Na mnogaja leta! kakor mu je zapel zbor ob sklepu vzhodne liturgije v stolnici.

LETOS GREMO V ASSISI!

SKUPNO ROMANJE: 7., 8., 9. JULIJA

Odločili smo se, da poromamo letos v Assisi in spotoma obiščemo republiko San Marino in Firenze.

Assisi je mesto sv. Frančiška in svete Klare in zato kraj zbranosti in molitve. Veličastni baziliki sv. Frančiška (v kripti je grob sv. Frančiška), cerkev sv. Klare z grobom svetnice, samostan San Damiano in cerkev Santa Maria degli Angeli (Porcijunkula) nudijo dovolj možnosti za lepo romanje. Mesta Assisi, Rimini, San Marino, Perugia, Firenze, Pisa in Siena pa morejo po svojih zanimivostih in umetninah zadovoljiti še tako zahtevnega izletnika.

PROGRAM ROMANJA:

PETEK 6. **julija**: zvečer odhod iz Trsta z vlakom.

SOBOTA 7. julija: prihod v Rimini, z avtobusi obisk republike San Marino, skupno kosilo v Riminiju, zvečer prihod v Assisi, kjer dvakrat prenočimo.

NEDELJA 8. julija: v Assisiju skupna romarska pobožnost in ogled mesta. Popoldne prost izlet v Perugio.

PONEDELJEK 9. julija: odhod iz Assisija in prihod v Firenze. Ogled mesta. Po kosilu bo prilika za prost izlet z avtobusom in vodičem v Piso ali Sieno. Večerja v Firencah. Pozno zvečer odhod iz Firenc.

TOREK 10. julija: zjutraj prihod v Trst.

STROŠKI: a) za vožnjo z vlakom, vožnjo z avtobusom v San Marino, kosilo v Riminiju, bivanje v Assisiju, kosilo in večerja v Firencah: **L 15.000** in **16.000** (prenočišče in oskrba v Assisiju v dobrih redovniških zavodih). V zavodih za 15.000 lir sprejmejo samo ženske. — **L 17.000** ali **19.000** (prenočišče in oskrba v Assisiju v hotelih III. ali II. kategorije);

b) za izlete — Assisi - Perugia: vožnja z avtobusom **L 700**; Firenze - Pisa: vožnja z avtobusom in vodič **L 1350**; Firenze - Siena: vožnja z avtobusom in vodič **L 1350**

VPISOVANJE: pri dušnih pastirjih, kakor prejšnja leta. Nadaljnja navodila bomo objavili na posebnih lepakih, v Katoliškem glasu in v Našem vestniku.

Za Duhovsko zvezo v Trstu:
Dr. Lojze Škerl, preds.

Slovenski izobraženec in knjiga

Priznanje Mohorjevi družbi - Vloga slovenskega izobraženca v Trstu

Prof. Martin Jevnikar je imel v Trstu predavanje za izobražence. Ker so njegova izvajanja tehtna in pomembna za vse naše izobražence, ponatiskujemo njegovo predavanje v celoti v tej številki KG, posvečeni dobremu tisku.

Ko je lani prof. Maver v Rimu predstavljal mojo tezo izpraševalni komisiji in prišel do poglavja o Mohorjevi družbi, je rekel: »Predstavljajte si mali slovenski narod, ki ima že nad 100 let Mohorjevo družbo. Vsako leto izdaja ta po pet knjig v 80 tisoč izvodih. Skoraj ni nihče, kamor bi ne prišle Mohorske knjige. In ljudje te knjige tudi berejo, to sem sam videl. In zato slovenski narod ne pozna analfabetov.«

SAMO PO KNJIGI SMO POSTALI KULTUREN NAROD

Te besede niso samo priznanje MD in slovenski izobrazbi, ampak kažejo tudi na pomen knjige v življenju posameznika in celega naroda. Slovenski narod v preteklosti ni imel ničesar, ne lastne države, ne svobode, ne bogastva, ne posvetnega izobraženstva, imel pa je nekaj podjetnih in zavednih duhovnikov, ki so pisali nabožne knjige in z njimi in s svojo živo besedo ohranjali svoj narod. V dobi razsvetljenstva so se jim pridružili tudi posvetni izobraženci, toda šele z ustanovitvijo MD pred 110 leti se je začel tisti čudoviti prerod, ki je v nekaj desetletjih pripeljal slovenski narod na raven najbolj razsvetljenih evropskih narodov. Toda sredstvo tega kulturnega razcveta je bila samo knjiga.

Kako so ljudje v začetku zime čakali na mohorske knjige in kako vneto so jih prebirali! Bile so jim pravo doživetje, srčna potreba in odkritje. Z njimi so romali po neznanih deželah in dobah, jih spoznavali in postajali z njimi domači. Pa ne samo to. Knjige so jih tudi vzgajale in plemenitile. Kar so bile za stare Grke predstave tragedij ob Velikih Dionizih, to so bile za naše ljudi knjige ob zimskih večerih. Posebno Slovenske večernice, ki so letos dosegle številko 112, so bile prava šola moralne in narodne vzgoje, saj so bile vse več ali manj poučne. Po odročnih vaseh, kjer starejši niso znali brati, je prijel v roko knjigo tujec ali izobraženec in jo bral naglas. In ljudje so ga poslušali s takim spoštovanjem in s tako zavzetnostjo kakor morda le še duhovnika v cerkvi. Klasično je to dogajanje opisal Finžgar v črtici Življenje in smrt mohorske knjige.

V KNJIGI JE ZAKLENJENO KULTURNO BOGASTVO

Knjiga... Knjiga je tista čudovita skrinjica, v kateri je shranjeno vse bogastvo, ki so ga zbrali veliki možje od Homerja do danes. Neprecenljivo je to bogastvo, toda ima to posebnost, da je vsem dostopno. Nobenih žrtev ni treba, le malo dobre volje in časa, pa nam je to bogastvo na razpolago, lahko uživamo, občudujemo in z njim sebe bogatimo. Danes je knjiga dostopna vsakomur. Ne more biti izgovorov, češ da so knjige drage, ker jih lahko kot druge predmete kupujemo na obroke. Če pa tudi tega ne zmoremo, ima vsako mesto po več javnih knjižnic, danes že skoraj ni večje vasi, ki bi ne imela vsaj skromne knjižnice.

Še bolj kot ljudstvo pa je prav izobraženec nujno navezan na knjigo. Naj je dovršil to ali ono šolo, srednjo ali visoko, je njegova izobrazba enostranska, specializirana. Danes zahteva življenje za vsako stroko temeljito znanje in, če ga hoče človek doseči, se mora usmeriti in posvetiti samo določenemu področju. Vse drugo mora puščati ob strani, ker za njegov poklic ni bistvene važnosti. To vidimo zlasti v Ameriki, kjer se začne specializacija že v srednji šoli in kjer je poudarek samo na praktični znanosti. Tak človek je nujno duševno okrnjen in prikrajšan za toliko duhovnih vrednot in lepot, ki so jih v prejšnjih časih vzporedno gojili z drugimi vedami. Kje srečamo danes še take vseznale, kot so bili naši stari profesorji? Kamor si potipal, povsod so bili doma, zlasti pa so bili polni duhovnega bogastva, ki so ga ustvarili veliki možje v svojih nesmrtnih delih.

KNJIGA JE IZOBRAŽENCU NUJNO POTREBNA

V današnjih časih je izobraženec bolj kot prej navezan na knjigo, kajti ta mu pomaga, da izpopolni svoje znanje. Pa ne samo to. V današnjih zmehaniziranih in zmaterializiranih časih je knjiga edino sredstvo, ki popelje izobraženca v duhovni svet, v svet, lepote in vrednote. Po napornem vsakodnevnem delu, po skrbeh in težavah primeš v roke lepo knjigo in duh se ti spočije, sprosti, duša zadiha svoje intimno življenje. Svet poezije je izginil iz vsakdanjega življenja, najdemo ga le še v knjigah. Knjiga nam torej nudi poezijo, lepoto, dobroto, vse to, česar danes tako pogrešamo.

Knjiga nam lahko kaže tudi pravo pot. Danes je na svetu toliko zmot, toliko najrazličnejših problemov in vprašanj, da si vsakdo ne more priti sam o vsem na jasno. Pravijo, da je sicer postal svet majhen, vendar je še vedno prevelik, da bi mogli vsa vprašanja, ki ga pretresajo, sami preštudirati. Zato bomo vzeli v roko knjigo, ki nas bo poučila o vsem, kar nas bo zanimalo ali težilo.

POMEN OSEBNE KNJIŽNICE

Vsak izobraženec bi moral imeti vsaj skromno knjižnico. Včasih je bila knjižnica nekako svetišče, v katerega je stopal človek s spoštovanjem, a tudi ponosom. Danes tudi ta navada izginja in zasebnih knjižnic je vedno manj in vedno bolj so ubožne. Vendar pa si pravega izobraženca brez knjižnice ne moremo predstavljati. Izobraženec, ki ne bere, duševno nujno otopi. Kar je bral v šoli, ker je bil prisiljen, je premalo za vse življenje, saj so že stari narodi trdili, da, kdor ne napreduje, nazaduje.

Slovenski izobraženec je bil vedno ljubitelj lepe knjige. Kakor daleč pogledamo nazaj v zgodovino, v vseh dobah vidimo, da je bil prav izobraženec tisti, ki je s svojim delom in denarjem vzdrževal revije in knjižna podjetja. Če pregledujemo naročnike Slovenskega Glasnika, dunajskega Zvona in drugih revij, vedno beremo, da je bilo med naročniki toliko duhovnikov, toliko učiteljev in profesorjev, potem uradnikov in dijakov in le nekaj malega iz drugih, neizobraženih stanov. Slovenska Matica v Ljubljani je bila pred sto leti ustanovljena prav z namenom, da bi izdajala knjige za izobražence, da bi tako dopolnjevala Mohorjevo družbo, ki je bila namenjena ljudstvu.

Ob takih razmerah je tudi razumljivo, da ni bilo dijaka ali izobraženca, ki bi ne imel svoje knjižnice. Pustimo ob strani Čopa ali Kopitarja, ki sta vse svoje dohodke vtaknila v knjige, tudi navadni uradniki so imeli svoje knjižnice. Še več. Če greste danes v Sloveniji po kmetih, vam bodo z veseljem pokazali kako staro skrinjo ali omaro, v kateri hranijo knjige.

Ko so člani Slovenske moderne ustanovili tajno dijaško društvo Zadrugo, je bilo prvo njihovo dejanje, da so prinesli vsak svoje knjige v društveno sobo in ustanovili skupno knjižnico. Tako so čutili potrebo po knjižnici in po branju. Danes tudi to zanimanje močno peša.

ŠIRIMO LJUBEZEN DO LEPE KNJIGE

Slovenski izobraženec v Trstu pa ima še važnejše naloge. Jasno je, da mora tudi on brati in si ustanoviti svojo knjižnico, a to še ni dovolj. Tudi med drugimi mora širiti ljubezen do branja in lepe knjige. V trgovskem mestu Trstu je te ljubezni veliko premalo. Ne berejo izobraženci, ne berejo dijaki, ne berejo meščani ne kmetje. Pojdite v slovenske knjigarne v Trstu in vprašajte, koliko slovenskih knjig prodajo. 5, 10 — 50 je že rekord, ki ga redkokatera knjiga doseže. Smemo biti s temi številkami zadovoljni? Mislim, da so zelo porazne. Kako naj ne pada narodna zavest, če je zanimanje za knjige tako strahotno majhno! Pomislite samo na to, koliko so pred vojno tiskali slovenskih knjig v Gorici in Trstu. Sedaj pa pretečejo leta, ne da bi v Trstu kaka slovenska knjiga zagledala beli dan. Pa še tiste, ki izidejo, imajo tako nizke naklade, da se jih skoraj ne izplača tiskati.

Samo en primer. Goriška MD ima na Tržaškem okrog 1100 naročnikov, a še ti dobivajo knjige v svobodni prodaji. Vendar pa je imela MD že od ustanovitve v Celovcu stalne naročnike in stalne poverjenike, ki so bili v vsaki župniji duhovniki. Brez požrtvovalnih poverjenikov bi nikoli ne prišla na 90 tisoč naročnikov. Zato bi se dalo tudi Goriško MD neprimerno bolj razširiti med ljudmi, če bi se zanjo zavzeli na deželi duhovniki in jo z živo besedo priporočali in pridobivali stalne naročnike. Seveda bi bilo treba tudi več reklame. Pri tem bi lahko tudi izobraženci napravili mnogo dobrega.

V Trstu in Gorici imamo katoliške časopise in revije, a vse to nekako životari in se le s težavo ohranja pri življenju. Koliko naših izobražencev je naročenih nanje, koliko jih širi, priporoča in vanje piše?

V Ameriki in Argentini izdajajo slovenski izobraženci knjige in revije, zanje žrtvujejo čas in denar, a uspeh? Na Tržaškem se proda kakih dvajset izvodov Meddobja, o katerem lahko trdimo, da je najboljša slovenska revija. Tudi s to številko ne moremo biti zadovoljni. Prav toliko gre argentinskih knjig, o katerih ne moremo reči, da so najslabše. Vsaj izobraženci bi se morali za te stvari bolj zanimati, posnemati bi morali svoje prednike, ki so bili navdušeni za vse lepo, zlasti za izvirne slovenske knjige.

Slovenski izobraženec bi ne smel biti samo pasivni spremljevalec duhovnih vrednot, ampak bi jih moral po svojih močeh pomagati ustvarjati. Koliko imate danes na Tržaškem izobražencev, ki bi se pokazali na katerem koli področju, ki ni strogo njihovo poklicno delo? Okrog 120 profesorjev, nad 200 učiteljev, vrsta duhovnikov in drugih izobražencev, toda pri kulturnem izvenpoklicnem delu bi jih skoraj lahko našteli na prste.

Po vojni je izšlo iz slovenskih šol že nekaj stotin maturantov, torej izobražencev. Kje so, kaj je z njimi? Njihovega vpliva ni nikjer čutiti, kar je zelo čudno. Tudi v tem pogledu je bilo v nekdanjih časih drugače.

RAZGOVOR z dr. inž. Borisom Sancinom

šefom slovenskega programskega odseka radijske postaje Trst A

Razgovori so danes tako rekoč v modi. Časnikar se jih poslužuje, da posreduje tako svojim bralcem na privlačnejši način velike ali male potrebe, probleme, poglede v bodočnost.

Stopili bomo tudi mi do takih oseb, ki so tesneje povezane z najbolj zanimivimi in za nas najvažnejšimi problemi.

Ti razgovori bodo služili tudi kot izmenjava misli, povzročili bodo morda debato, razširili specifični problem, kar nam bo v korist.

Za začetek sem potrkal na vrata dr. inž. Borisa Sancina, šefa slovenskega programskega odseka tržaške radijske postaje, in mu zastavil nekaj vprašanj.

Gospod doktor, dovolite, da začneva najin razgovor z božičnimi prazniki. Kako se vam je zdel zadnji božični spored? Ste bili z njim zadovoljni?

Pravzaprav bi to vprašanje moral zastaviti jaz vam. Radijski sporedi so namenjeni poslušalcem in zato je za oceno merodajna predvsem njihova sodba. Namen našega dela je dosežen, ko so poslušalci zadovoljni. S svoje strani bi dejal, da so bili zadnji božični sporedi naše radijske postaje, vsaj z uredniškega vidika, po tematiki zares božični, a obenem, vkljub številnim prav božičnim oddajam, dovolj raznoliki in bogati. Z več strani sem slišal, da je zlasti ugajala osrednja, skoro dveurna dramatizirana in bogato glasbeno opremljena oddaja, ki jo je pripravil prof. Jože Peterlin. O starih božičnih običajih je bilo govora in stare božične pesmi smo slišali v oddaji iz cikla »Ljudska opravila in opasila«, ki ga piše prof. Niko Kuret. Omenil bi še sodobno radijsko zgodbo našega mladega sodelavca Marija Mavra »Božič 1961«, novelo Franca Jeze »Luč v vili«, predavanje o božičnih motivih v filateliji, v sodobni slovenski umetnosti, o praznovanju rojstva Gospodovega v raznih časih in pri raznih narodih itd. Najmanjšim so bile namenjene slušne igrice z božično vsebino. V glasbenih sporedih smo poleg priložnostnih pesmi in glasbe sploh slišali božične pesmi v izvedbi naših najboljših tukajšnjih zborov. Baritonist Marijan Kos je naštudiral cikel Stanka Premrla »Božične skrivnosti«. V simfonični izvedbi smo predvajali Ghedinijev Duhovni koncert »O učlovečenju Božje Besede«, Bugamellijevo simfonično sliko »Sveta noč« in celoten Bachov »Božični oratorij«. Po najboljših močeh smo torej poskrbeli za vse okuse, pri čemer pa je treba seveda upoštevati, da se istočasno prav vseh poslušalcev ne more nikdar zadovoljiti.

Veliko ste se pozanimali in tudi potrudili za prenos božičnice iz slovenske cerkve. Hvaležni smo Vam in seveda vodstvu RAI-a, da ste pokazali toliko zanimanja. Kakšen se Vam je zdel letošnji prenos polnočnice iz Bazovice? Ali bi nam lahko povedali kaj zanimivega v zvezi s tem?

Priznati je treba, da so se Bazovci zelo dobro odrezali. Vse je teklo točno tako, kot je bilo dogovorjeno in organizirano, za kar gre zasluga predvsem njihovemu požrtvovalnemu župniku, preč. g. Marijanu Živcu. Sam prenos je bil prav dober, čeprav je dobesedno zares visel na nitki. Prvič že v teku priprav, ko smo le s težavo premostili razne tehnične ovire, drugič pa na sam večer prenosa, ko je odpovedala ena od dveh edinih razpoložljivih telefonskih linij. Tako si ekipa, ki je bila v Bazovici, in osebje studija v Trstu nista mogla izmenjati niti običajnih signalov za začetek in konec oddaje, niti si nista mogla med oddajo nič sporočiti. Po edini preostali žici se je namreč vršil prenos. Če bi odpovedala tudi ta, bi bili popolnoma odrezani. No, pa se je le vse dobro izteklo.

Bi nam lahko povedali o relejni postaji na Goriškem, posebno kaj takega, česar poslušalci še ne vedo ali ne upoštevajo?

Na to vprašanje bi moral pravzaprav odgovoriti šef tehničnega odseka. Menim pa, da bi Vam tudi on kaj zares novega o našem goriškem relejnem oddajniku ne mogel povedati, ker česa takega, kar ne bi že bilo napisano in objavljeno, enostavno ni. Drži pa, da nekateri naši poslušalci v goriški in videmski pokrajini ter po Krasu še vedno ne upoštevajo, da prenaša relejni oddajnik Gorica IV., ki stoji na hribu Sv. Mihaela, naše oddaje s frekvenčno modulacijo 98.3 megacikla na sekundo. Zato ga zaman iščejo na srednjih valovih, na katerih ujamejo kvečjemu naš tržaški oddajnik. Za sprejemanje našega goriškega relejnega oddajnika morajo namreč imeti aparat, ki je usposobljen za sprejemanje frekvenčne modulacije na ultrakratkih valovih. Italijanska kratica za to je »MF«, izraz pa »modulazione di frequenza«. Vsi novi količkaj vredni sprejemniki so danes usposobljeni za sprejemanje srednjih valov in ultrakratkovalovne frekvenčne modulacije. Dobijo se že za 25.000 lir ali pa še manj. In če tak sprejemnik naravnamo na sprejemanje frekvenčne modulacije 98.3 megacikla, se lahko prepričamo, kako lepo in čisto se zdaj v goriški pokrajini in sosednih področjih slišijo oddaje Radia Trst A.

Ali je res, da ponekod lahko slišimo slovenske radijske oddaje kar z dveh oddajnikov?

Vsi, ki imajo sprejemnike grajene za sprejemanje srednjih valov in frekvenčne modulacije ter živijo na področju, ki leži v območju našega tržaškega in goriškega oddajnika, lahko poslušajo sporede naše postaje po enih ali drugih valovih. Dovolj je, da svoje aparate primerno naravnajo. Prepričan pa sem, da bo vsak, ki lahko ujame dovolj močno frekvenčno modulacijo, ostal pri njej, ker mu bo ta nudila manj moten, čistejši in zvočno bolj plastičen sprejem. Sprejemniki, usposobljeni za frekvenčno modulacijo, niso torej nobena moda, temveč neizogibna nujnost za vse, ki hočejo z užitkom slediti radijskim oddajam.

Večkrat slišimo v oddajah slovenske postaje izrabljene plošče, kar pomeni, da reproducirani sporedi, predvsem glasbeni, niso čisti. Ali bo mogoče postopoma odpraviti to nevšečnost?

Povedati moram, da te nevšečnosti stalno in sproti odpravljamo. Čim je neka plošča po mnenju za to odgovornih asistentov oddaje preveč izrabljena ali drugače pokvarjena, vpišejo njeno številko v posebno poročilo in v diskoteki ploščo nato uničijo. Vedeti pa je treba, da je le malokatera plošča, pa če prav še nova, popolnoma čista. Vsaj malo šuma je slišati skoro pri vsaki. Tu ne pomaga še tako velika strogost pri prevzemanju novih plošč, ki jih v diskoteki skrbno pregledajo in preslišijo. Te motnje se seveda s časom in izrabo večajo. Za dokončno »smrtno obsodbo« plošče, ki je v radijskih sporedih enkrat zaživela, je treba zato imeti primerno mero in napake morajo prekoračiti določeno mejo.

V oddaji »Glasba po željah« smo večkrat slišali, da prosite poslušalce iz oddaljenih področjih, naj pošiljajo svoja pisma priporočeno. Zakaj to? Zdi se, da so najbolj oddaljeni zapostavljeni.

Nikakor ni res, da bi bili naši bolj oddaljeni poslušalci kakorkoli zapostavljeni. Prav vsem radi ustrežemo in to v enaki meri in z enakim veseljem. V zadnjih mesecih preteklega leta je res prišlo do nekaterih motenj v dostavi pošte, toda zdaj teče k sreči zopet vse v redu in po starem. O tem ste se lahko prepričali tudi sami, če ste v zadnjih tednih uoslušali oddaje naše »Glasbe po željah«, za katero dobivamo vsak mesec po 1.500 do 3.000 in včasih tudi več pisem.

Gotovo imate precejšnje težave po znanih finančnih redukcijah. Kako mislite v bodoče urejevati sporede slovenske radijske postaje v Trstu, da ne bi trpeli na višini?

Vsakdo bi rad videl, da bi bil sad njegovega dela lepši in čim popolnejši. Popolnoma naravno je, da želje ustvarjalcev radijskih sporedov v tem popolnoma soglašajo z željami poslušalcev. Popolnejši in bogatejši sporedi pa tudi več stanejo. In tako se zgodi, da uresničenje umetniških želja preseže dane gospodarske možnosti. Tudi radiotelevizijske družbe so podjetja in morajo poleg umetniških upoštevati tudi gospodarske vidike. Kar se slovenskih radijskih oddaj tiče, lahko rečem, da je bilo in bo storjeno vse, da bi zaradi splošne preureditve radijskih oddaj v državnem merilu, čim manj trpele. Pri tem moram podčrtati, da si vsi pristojni činitelji prepričani o važnosti slovenskih oddaj, ki izpolnjujejo v Trstu važno kulturno posredovalno vlogo. Tako je zaenkrat edina bolj opazna sprememba slovenskih sporedov ta, da je odpadla sobotna večerna radijska igra, ki je bila v zimskem času na sporedu vsakih 14 dni, v jesenskih in spomladanskih mesecih pa vsak teden. Zato pa se zdaj vsako sredo izmenoma vrstijo same nove izvedbe večdejank in izvirnih radijskih iger. Vse ostale posledice so omejene na manjše preureditve nekaterih sporedov. Tudi ni nikakor res, da bi Radio Trst A zdaj sploh ne imel več velikih večernih oddaj, kakor smo to brali v tisku. Ob ponedeljkih so še vedno na sporedu cele opere, v četrtkih se vrstijo veliki simfonični koncerti, sploh so ostale ponedeljkove, torkove, četrtkove, petkove in nedeljske večerne oddaje take kot so bile prej. Ob sobotah zvečer je vsakih 14 dni še vedno na vrsti vesela oddaja »Za smeh in dobro voljo«, v jutranjih, opoldanskih in popoldanskih oddajah pa sploh ni nobenih bistvenih sprememb. Vsekakor Vam lahko zagotovim, da se bomo, oprti na pomoč in razumevanje, ki ju je naša Generalna direkcija vedno pokazala za slovenske oddaje, tudi v bodoče trudili, da naše sporede bolj in bolj izpopolnimo.

Dušan Jakomin

Slovenski katoličani

na Tržaskem in Goriškem gradijo svoje domove

MLADINSKI DOM NA ŠKORKLJI V TRSTU

Po drugi svetovni vojni smo današnji zamejski Slovenci dolgo gojili upanje, da bomo v novih, spremenjenih razmerah spet zavzeli tisto mesto in vlogo, ki nam po vseh pisanih in naravnih pravicah pripada. Prepričani, da nam bodo konference ob zelenih mizah pravičen razsodnik, smo golih rok, kakršne nas je vojna zapustila, gledali preveč pasivno, kakšno bodočnost nam za hrbtom pripravljajo. Zdelo se nam je nekaj povsem naravnega in elementarno pravičnega, da dobimo nazaj brez posebnih procedur svoje kulturne in gospodarske ustanove. Toda dogodki zadnjega desetletja so pokazali, da smo bili preveč zaverovani v tako zvano mednarodno pravičnost. Polagomo se je v nas začelo utrjevati stvarnejše gledanje, da če se bomo na druge zanašali, ne bomo nikamor prišli.

Iz novoustanovljenih slovenskih šol so začeli prihajati absolventi; začela so se ustanavljati raznovrstna društva in organizacije, ki so se hotela bogato izživljati. Toda za vse to delovanje so nujno potrebni prostori, dvorane za večje kulturne prireditve. Vzporedno z rastjo naših šol in nove povojne generacije, je vedno bolj prihajala do izrazan nujna potreba po ustreznih prostorih, pa naj jih imenujemo kulturne ali prosvetne domove ali kakorkoli. Medtem ko se je za posamezne organizacije že dala dobiti kakšna soba za sestanke in seje, je problem večjih dvoran in prostorov še vedno pereč. V Trstu se moramo za kulturne prireditve zateči v Avditorij, s čimer je pa povezana vrsta upravnobirokratskih in materialnih težkoč. Dvorano Avditorija je treba predhodno rezervirati, če je ne že kdo drug pred nami; potem je treba pripeljati vse odrske priprave in jih odpeljati. Prav iz te stiske se je porodila zamisel, ki je že postala tradicija, o slovenskih taborih na prostem, in sicer na Repentabru pod milim nebom.

Čim je čas tekel, tem bolj je problem silil na dan. Naši ljudje so si svoje v vojni poškodovane ali uničene domove in stanovanja popravili in uredili po svojem okusu. S svojo marljivostjo in vestnostjo so si gospodarsko za silo opomogli. Nastopil je čas, ko se je od njih, objektivno vzeto, že lahko pričakovala gmotna pomoč in sodelovanje. Slovenski katoličani na Goriškem so se že leta 1952 odločili, da si postavijo lasten dom. Obrnili so se za pomoč na vse strani in uspeh ni izostal. V drevoredu 20. septembra v Gorici je danes stavba z zraven dograjeno veliko dvorano. V teku so priprave za slovesno otvoritev, ki bo verjetno še v tem mesecu.

Kmalu za Gorico se je začelo tudi na Tržaškem, in sicer prve pobude v tem smislu so se začele uresničevati v okviru župnij izven strogega mestnega centra. To je povsem razumljivo, ker v omenjenih krajih, oziroma danes že mestnih predelih, živijo še precej močne in kompaktne skupine Slovencev. S to zaslombo je bilo zaradi tega laže začeti.

ZAČEL JE ROJAN

Prvi tak dom je zrasel v Rojanu, pri katerem je težo bremena vzela na ramena Marijina družba. Zato se imenuje Marijin dom. *Zemljišče so kupili v jeseni leta 1956, leta 1959 zo začeli z deli, maja leta 1961 pa so ga otvorili.*

Medtem so s pomočjo vernikov Novega Svetega Antona v Trstu kupili na Škorkoli Mladinski dom, *ki služi predvsem dijaškim mladinskim organizacijam. Tudi skavti so tu dobili zavetišče.*

V Škednju pa je po srcu plemenita oseba odstopila hišo, ki bo služila zdravemu kulturnemu izživljanju domačinov.

Pri Sv. Ivanu pa so v ta namen že kupili zemljišče, na katerem bo vzrastla primerna stavba. V teku je pridno nabiranje prispevkov, ki ugodno napreduje. Kajti Svetoivančani tudi nočejo zaostajati za Rojančani in Škedenjci.

To so domovi, ki so v teh par letih zrasli ali so na tem, da vzrastejo. Od prej je Marijin dom v ulici Risorta. Omeniti je treba še dvorano na Bazovici in v Dolini, kjer je pred par leti župnija poskrbela še Mladinski dom ali rikreatorij.

Na Opčinah deluje že dobro desetletje vzgojni zavod Marijanišče. Dvorana Marijanišča pa služi obenem tudi kulturnim potrebam vseh Opencev. Tudi po ostalih krajih na Tržaškem in Goriškem ima vsaka župnija kak prostor ali dvoranico. Želja vseh pa je, da bi s časom vsaka od teh prišla do večjih in primernejših prostorov; v ta namen tudi delajo in se trudijo. Če pomislimo, da so v teh malo letih ponekod vzrastle velike stvari, potem smo lahko prepričani, da bodo vzrastle še kje drugje.

POMEN NAŠIH DOMOV

Slovenski katoličani v posameznih tržaških župnijah so si ali si še bodo zgradili lastne domove. Odveč je prikazovanje umestnosti in potrebe takih domov. Ne moremo pa iti mimo dejstva, da so, oziroma bodo ti domovi nenadomestljivo sredstvo za ohranitev in utrjevanje verskih in narodnih dobrin. Ti domovi bodo kraj, kjer se bodo Slovenci ne samo versko, ampak tudi kulturno spopolnjevali, vsi, starejši, odrasli, otroci, vajenci, delavci, dijaki in izobraženci. Slovenski katoličani ne razpolagajo z milijoni, jasno pa se zavedajo svojih dolžnosti do katoliške Cerkve in do svojega naroda. Kljub materialnim težavam se skupaj s svojimi duhovniki odločajo za te nemajhne podvige. Je to najboljši dokaz, da med našimi ljudmi še ni zamrl smisel za žrtve v korist skupnosti, da je versko prepričanje med njimi globoko ukoreninjeno, da je zaupanje do njih duhovnikov veliko.

Ostaja pa še vedno nerešeno vprašanje osrednjega sedeža, to se pravi tistega centra, kjer bi se zbirali Slovenci, ki bivajo v središču tržaškega mesta, in od koder bi prihajale pobude za vsklajanje našega celotnega kulturno-prosvetnega udejstvovanja. Sedanji ne najbolj primerni prostori v ul. Trento so le začasni in pretesni za vse zahteve. Vsekakor si bo treba preskrbeti nove, primernejše in lepše prostore, kamor bo z veseljem zahajala naša mladina. Pojavile se bodo seveda velike materialne težave. Te pa bo treba na kak način premostiti. Naj prevlada med slovenskimi katoličani prepričanje, da so na pravi poti in da sta njihovo delo in požrtvovalnost najboljši doprinos, ki ga lahko nudijo katoliški Cerkvi in svojemu narodu. — Če bomo po tej začeti poti nadaljevali, bomo v doglednem času z združenimi močmi prav gotovo prišli tudi do tega našega glavnega cilja.

T. - B.

BODOČI KULTURNI DOM V ŠKEDNJU

ALOJZ TUL

VTISI z Južnega Tirola

Bocen, januarja 1962.

Kot narodna manjšina kažemo Slovenci skoro neke vrste patološko zanimanje za položaj ostalih manjšin. Z neke strani je to sicer čisto naravno, ker mislimo (največkrat naivno), da si bomo s tem laže izboljšali svojo usodo. V slovenskih časopisih zato pogosto zasledimo tudi daljše članke, v katerih se ponavljajo stara razmotrivanja in argumenti v primerjanju njihovega položaja z našim. Včasih ima človek vtis, da imajo Tirolski Nemci v nas cenene in nepovabljene zagovornike. Kajti spričo njihovega dokaj ugodnega dejanskega položaja v primerjavi z našim res ne zgleda, da rabijo našo »pomoč« in je tudi ne prosijo.

Prav je sicer, da smo na tekočem o ugodnostih, ki jih nemška manjšina v Tirolu uživa, toda bolestno poudarjanje njihovih problemov, ki jih še imajo, ter nemogočih primerjav med njimi in nami se zdi čisto odveč. Zaradi tega ni namen tega članka spuščati se v stara in obrabljena ponavljanja, ampak prikazati stanje nemške manjšine v bocenski pokrajini, kakor si ga je bilo mogoče ustvariti iz razgovorov z osebami, ki pri stvari niso prizadete, ter iz vtisov, ki smo si jih nabrali ob ogledu dežele.

INTEGRALNA DVOJEZIČNOST

Prva stvar, ki prišlecu takoj udari v oči, je integralno izvedena dvojezičnost, kar se tiče javnih napisov. Brž ko pri Salornu prekoračiš narodnostno mejo, zadobi dežela dvojezično lice. Vse cestne table, imena ulic, trgov, napisi na javnih poslopjih, železniških postajah, avtobusih so v italijanski in nemški obliki. V tem oziru se menda noben Tirolec ne pritožuje. Zunanje lice dežele opozarja tujca na prisotnost nemške manjšine (na Tržaškem in Goriškem smo v tem oziru v popolnoma nasprotnem stanju). Za primer, kako je s to zunanjo, formalno dvojezičnostjo (ki je za vsako manjšino psihološko zelo važna), naj navedemo, da so celo železniški vozovni listki in zavojčki s sladkorjem, ki vam ga servirajo v kavarni, v dvojezičnem besedilu.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Naš zamejski tisk

Ob priliki meseca katoliškega tiska na Goriškem in Tržaškem se spomnimo desetin katoliških in demokratičnih časopisov, ki tvorijo slovenski zamejski tisk. Slovenska tiskana beseda je dosegla v letu 1962 vse kotičke sveta, kjer so razkropljeni naši zavedni in požrtvovalni izseljenci. Ob tem bežnem pogledu se spomnimo na trud, ki ga vlagajo v te časopise sotrudniki ter uredniki teh revij. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da s časom slovenski tisk ne usiha, ampak se z željo po slovenski besedi in nesebičnimi napori krepi in izboljšuje. Od Argentine, kjer živi večina izseljenih izobražencev in kjer izhajajo kvalitetne revije, pa do Avstralije, z majhnim številom izobražencev in s Slovenci razkropljenimi po širni deželi, lajša slovenska beseda našim izseljencem iz zamejstva in Slovenije domotožje in jih ohranja Slovence.

ARGENTINA

Meddobje, osrednja slovenska kulturna revija.

Glas Slovenske Kulturne Akcije, mesečnik. Knjižne izdaje Slovenske Kulturne Akcije.

Duhovno Življenje, mesečnik; *Božje Stezice*, otroška priloga.

Katoliški Misijoni in *Mladi Misijonar*, mesečnik.

Omnes Unum, duhovska revija.

Svobodna Slovenija, politični list.

Svobodna Slovenija - letni zbornik, koledar.

Slovenska Pot, mesečnik.

Slovenska Beseda, poljudna družinska revija.

Družabna Pravda, bavi se s sociološkimi vprašanji. — Knjižne izdaje Družabne Pravde.

AVSTRALIJA

Misli - mesečnik - osrednja slovenska revija v Avstraliji.

Vestnik Slovenskega Kluba Melbourne, mesečnik.

Žar.

NEMČIJA

Slovenski Akademski Zbornik - izhaja letno.

ANGLIJA

Pismo - mesečnik Slovenske Pisarne - London.

Vestnik Zveze Slovencev v inozemstvu - London.

Klic Triglava - politični mesečnik.

ZDA

Ave Maria, mesečnik, izdajajo frančiškani v Lemontu, 54. leto!

Ameriška Domovina - politični dnevnik.

KANADA

Slovenska Država - politični list.

Božja beseda - mesečnik. Izdajajo slov. lazaristi v Torontu.

CELOVEC

Naš Tednik - Kronika, osrednje glasilo na Koroškem, tednik. — Knjižne izdaje celovške *Mohorjeve Družbe*.

Vera in Dom, družinski mesečnik.

Mladje, literarno glasilo mladih.

Nedelja, verski list.

Družinska Pratika, letni druž. zbornik.

Otrok božji, dvomesečnik za otroke.

Naša Luč, mesečnik, tiskan v Celovcu, namenjen slovenskim izseljencem po Zapadni Evropi.

PRIMORSKA

Katoliški glas - osrednji katoliški tednik za Goriško in Tržaško, tiska se v Gorici.

Mladika, mesečna družinska, literarna revija za Goriško in Tržaško, tiska se v Trstu.

Pastirček, otroški list za Primorsko, tiska se v Gorici.

Knjižne izdaje *Goriške Mohorjeve Družbe*.

Trinkov Koledar za izseljence iz Beneške Slovenije - Gorica.

Redna zbirka »*Knjižice*« - Trst.

Vijolica, glasilo Marijine družbe v Gorici, 18. letnik.

Naš vestnik, izdajajo slovenski dušni pastirji v Trstu.

Demokracija - politični petnajstdnevnik Slov. demokratske zveze za Gorico in Trst, s prilogo *Utripi*.

Marijina šola - Trst.

Svetogorska Kraljica, marijanski list, letni Svetogorski Koledar.

V tem bežnem pregledu smo izpustili mnogo ciklostiliranih listov. Morali bi se spomniti na mnoge knjige, ki izhajajo pri rednih izdajah, in na posamezne knjige, ki so izšle vsepovsod po svetu, v Trstu, Gorici, Rimu, Celovcu, v ZDA, Kanadi, Angliji, Argentini. Naj omenimo dve najzanimivejši. Lani je izšla slovenska pesniška zbirka p. Kosa v Tokyu na Japonskem, letos pa je izdal Slovenski Klub Melbourne prvo slovensko knjigo v Avstraliji, pesniško zbirko Humberta Pribaca.

M. - S.

Zaključena dela pri novi dvorani v Gorici

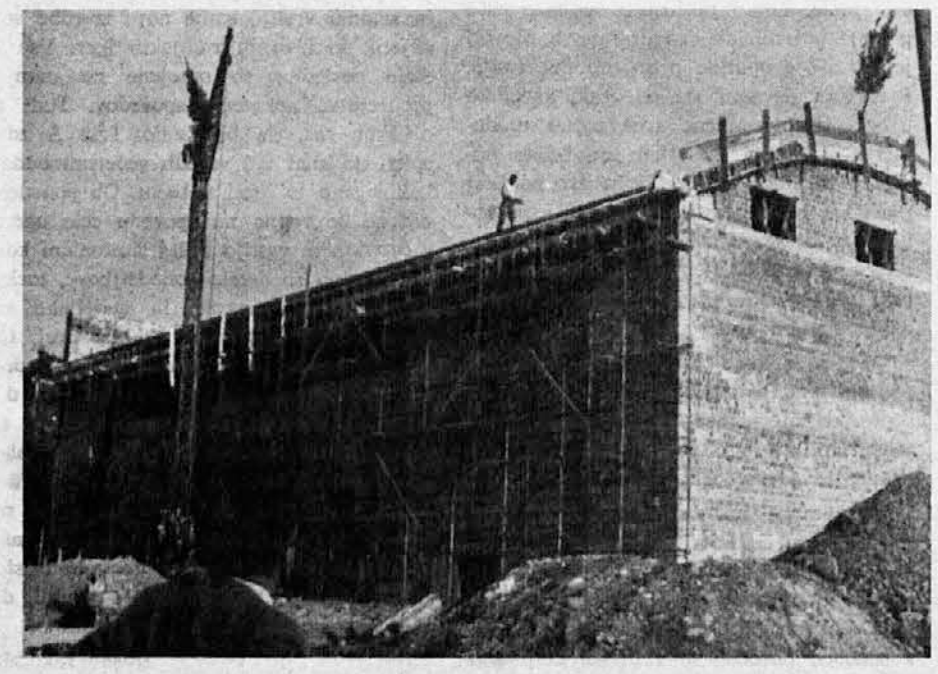

V vrsti novih domov, ki rastejo na Primorskem, gre lepo mesto Katoliškemu domu v Gorici. Tega so si omislili slovenski Goričani zato, da se bo v njem vzgajala njih mladina v krščanskih idealih in da bo vse slovensko ljudstvo na Goriškem imelo svoj kulturni center. To se počasi s skupnimi žrtvami uresničuje. Ustanovil se je oratorij Dominik Savio, kjer dobiva moška mladina pošolski pouk in oskrbo; deluje športno združenje Olympia. Sedaj so dokončana dela pri novi dvorani, ki čaka le še na sedeže in na nekaj manjših dopolnitev. Toda vse je že naročeno in bo v kratkem izgotovljeno. Ko bodo pristojne oblasti dala potrebna dovoljenja, bo slovesna blagoslovitev in otvoritev.

Vtisi z Južnega Tirola

(Nadaljevanje s 4. strani)

To, kar se tiče zunanjega lica Južnega Tirola ali Gornjega Poadižja, kakor ga uradno imenujejo Italijani. Kar se tiče uradovanja in zastopstva Nemcev v javnih uradih, je stvar naslednja. Vsi uradi, ki imajo stike z javnostjo, imajo uradnike, ki govorijo oba jezika. Po virih, ki smo jih prejeli, je v provincialni bocenski upravi ter v deželni palači prav tako v Bocnu 90% uradništva nemške narodnosti; in še ostalih 10% rajši vidi, da se človek do njih obrne v nemščini kot v italijanščini. Nobenega dvoma torej ni, da so vsi ključni položaji v pokrajinski in deželni upravi v domačih rokah.

Precej drugačno je razmerje v ostalih državnih službah, kot na poštnih uradih, na kvesturi in v varnostni službi sploh. Južni Tirolci zahtevajo tudi v teh pravičnejše zastopstvo, a vedo že vnaprej, da do občutnih sprememb ne bo moglo priti. Za nekatera mesta bi se še morda dalo dobiti nemške elemente, toda za nekatere službe (policija, karabinerji in ostala varnostna služba) je v sedanjih razmerah skoro izključeno, da bi se dali pritegniti domači elementi. Kljub temu da je med financarji, karabinerji in ostalo policijo malo ljudi, ki dobro obvladajo nemščino, nima nobena stran interesa pritegniti nemških elementov. Domači Nemci se za to delo ne čutijo, italijanske oblasti pa jih na drugi strani ne silijo. Sicer pa je dejstvo, da Nemci na splošno ne silijo v državne službe, ker imajo priliko najti zaposlitev v nemških podjetjih in trgovini, kjer se bolje počutijo in tudi bolje zaslužijo. Zato je začela vlada vzpodbujati s posebnimi nagradami uradništvo, naj se uči in spopolni v nemškem jeziku, da bo lahko kos dnevnim potrebam v upravi.

GOSPODARSKA TRDNOST

Ena temeljnih razlik med nami in Nemci v Južnem Tirolu je njihova gospodarska trdnost. Vsa dežela in mestni centri so prepleteni z ljudskimi posojilnicami (Sparkasse), ki so popolnoma v nemških rokah in v katerih dobi zaposlitev precejšen del absolventov njihovih šol. Enako je s kmetijstvom (v glavnem trtoreja in sadje), gozdovi, gostinskimi obrati, večjim delom trgovine in malo industrijo. Sploh je opaziti, da je njihova življenjska raven zlasti v mestih v skladu z njihovo

Motiv iz Sterzinga na Južnem Tirolskem

splošno gospodarsko trdnostjo. Prijatelj nam je dejal, da kmeta, ki pridela manj kot sto vagonov sadja (jabolk), smatrajo za revnega.

V vsakem razgovoru in na vsakem koraku je očitno, da javno mnenje kontrolirajo in ustvarjajo Tirolci sami. V Bocnu samem in tudi v drugih krajih boš težko našel v javnih lokalih televezijski aparat. In to iz preprostega razloga, ker Tirolci po tradiciji ljubijo mir in ker italijanskih programov ne marajo poslušati.

ZADEVA Z ATENTATI

Lansko poletje je, kot znano, Južni Tirol pretresla vrsta dinamitnih atentatov na električne vode, vsled česar je industrija imela več milijard gospodarske škode. Kdo je vse to organiziral in materialno izvedel, ni še povsem razčiščeno, čeprav so italijanske oblasti pozaprle več desetin sumljivih oseb. Med temi je celo sam tajnik Volkspartei dr. Stanek, ki je še vedno zaprt.

Toda eno je danes splošno priznano dejstvo, in sicer, da so se atentati izkazali za dvorezen nož. Z njimi so sicer uspeli pripraviti italijansko vlado k nadaljnjim pogajanjem, toda na drugi strani so si odtujili italijanske turiste in po ponovni uvedbi vizumov tudi avstrijske. Gostinski obrati so utrpeli do 70% zmanjšanje dejavnosti v turizmu. Odtod pritisk zmernejših struj v ljudski stranki, da je treba s tako skrajno politiko prenehati. Italijansko časopisje je sicer v tem oziru pretiravalo, češ da je s tako imenovano skupino Aufbau (Obnova) razkol v ljudski stranki že izvedel. Toda dejansko je zadeva z Aufbau bolj omejena na notranjo strujo v ljudski stranki in še daleč ne gre za ločeno politično gibanje. V ljudski stranki res obstaja zmerno krilo, ki ga zastopajo poslanci Ebner, Ritz in Sand ter bolj radikalno krilo (Magnago in senator Tinzl), toda o kakem razkolu v sedanjih okoliščinah ne more biti govora.

ZAKLJUČKI

Iz vsega navedenega sledi, da med slovensko manjšino na Tržaškem in Goriškem in nemško manjšino na Južnem Tirolskem ni možna primerjava na isti skupni ravni. So sicer gotovi problemi skupni nam in njim, toda iz tega ne sledi še paralelnost med nami in njimi. Ne samo da so gospodarsko neodvisni, politično enotni, da imajo močno moralno in diplomatsko zaslombo v sosedni Avstriji itd. Pri njih igra še močno vlogo tradicija in v to smer je napeljana vsa vzgoja njihovega javnega mnenja. Sredstva za ustvarjanje slednjega imajo v obilni meri na vseh področjih. To se vidi na vsakem koraku. Ko pride tujec v njihove kraje in lokale, takoj opazi, da je vse ozračje in javno življenje prepojeno z nemškim duhom. — Pogosto se je čitalo, da želijo Tirolci biti priključeni k Avstriji, toda v srcu si tega nihče ne želi iz enostavnih gospodarskih razlogov.

Še beseda o mladini. Spričo ugodnega gospodarskega stanja vidi mladina bodočnost doma. Trgovina, mala industrija in turizem praktično absorbira vso delovno silo. S svojimi italijanskimi kolegi so Tirolci zelo odprti in v dobrih odnosih, toda tako eni kot drugi so vsak pod močnim vplivom svoje kulture in tradicije. Zaradi tega, kar se tiče kulturnih in zabavnih prireditev, obiskujejo vsak svoje. Obojim se zdi to nekaj povsem naravnega.

Bistvo nezadovoljnosti Južnih Tirolcev je priseljevanje Italijanov. Mesto Bocen, ki je bilo pred tridesetimi leti še 70% nemško, je danes le še okrog 40%. Podeželje je sicer še povsem nemško, toda bojijo se, če gre tako naprej, da bodo tudi v ostalih krajih v manjšini. Zaradi tega vsa njihova politika teži za tem, da bi dosegli tako avtonomijo bocenske pokrajine, da bi se v nji lahko čutili varne pred doseljevanjem. Vse ostale govorice, da hočejo pod Avstrijo in podobne, nimajo nobene stvarne podlage. Temu je priča zaskrbljenost v nemških krogih zaradi znanega zakonskega osnutka, ki ga je privlekla na dan italijanska vlada in po katerem bi se v določenih primerih lahko odvzelo po vojni pridobljeno italijansko državljanstvo. Nemško in italijansko prebivalstvo živita v nekakem naravnem apartheidu. Vsak čita svoje časopise in posluša le argumente s svoje strani. Mnogokrat je vsaka stran preveč zaverovana v svoj prav, in to je lahko večkrat vzrok medsebojnih nesoglasij. V tem pogledu bo morda precej odgovarjalo, kar smo na več krajih slišali, da je namreč resnica o južnotirolskem sporu nekje v sredi med pisanjem »Adige«, glasila Italijanov, in »Dolomiten«, glasila Nemcev, organiziranih v Ljudski stranki.

Neapeljski kongres za odprtje na levo

(Nadaljevanje s 1. strani)

hipoteke, bi bilo sodelovanje z njimi precej olajšano, ker bi odpadli marsikateri pomisleki in politična tveganja.

Glavni tajnik KD poslanec Moro, ki je imel na kongresu šest ur dolg govor, je povabil Nennijeve socialiste k zunanjemu sodelovanju. »Ne gre za pravo organsko sodelovanje,« je dejal Moro, »ampak za to, da bi socialistična stranka od zunaj podprla tak vladni program, ki bi bil tudi zanje sprejemljiv.« Pojasnjeval je na dolgo, kako nima KD glede nacionalizacije nekaterih temeljnih gospodarskih objektov nobenih predsodkov, če bi to nujno terjala javna korist. »Vendar pa zaradi tega KD ni in tudi nima namena postati razredna stranka, ampak hoče svojo vlogo ljudske, masovne in medrazredne stranke ohraniti in v tem smislu sprejeti vse tiste ukrepe, ki so v korist najširših plasti ljudstva.« — Odločno je zavrnil vsako sodelovanje z neofašisti in monarhisti; liberalni stranki pa je očital, kljub nekaterim skupnim točkam, preveliko zaverovanost v svoj način gledanja na italijanski politični položaj, medtem ko — je dejal — se povsem strinja s programom republikancev in socialnih demokratov, razen seveda v nekaterih specifičnih rečeh.

Morovemu poročilu je sledila razprava. K besedi so se oglasili številni govorniki. — Vsi nestrpno pričakujejo, katera struja ali koalicija notranjih struj si bo priborila večino. Po dosedanjih odmevih in zadržanju sodeč, se predvideva, da bo Morovo stališče o odprtju na levo na programskem področju prodrlo z veliko večino.

Neuspeli vzpon

Trije avstrijski plezalci so pretekli teden hoteli preplezati severno steno Matterhorna. A skoro že pod vrhom so morali zaradi silno slabih vremenskih neprilik opustiti sleherno misel na zmago in se vrniti v dolino.

Pozor! Tvoj nasvet lahko udari kakor žalitev.

V naše domove domače umetnike

Ste v zadregi, s kakšno umetnino olepšati stene svojih stanovanj? Ne delajte si preglavic. Če se odločite za nakup umetnine naših mojstrov, boste storili dvojno dobro delo. Imeli boste na steni okras — umetnino, ki bo delo domačih umetnikov, in podprli boste domače umetnike in SKA.

Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu v Argentini je razpisala nagradno žrebanje umetnin, ki so delo priznanih mojstrov, kot so: Ahčin, Gorše, Savinškova, Ivančeva, Remčeva, Kramolc, Bukovec, Papež, Spacal, Černigoj in drugi. V prodajo je danih 1500 številk po 900 lir. Ker je dobitkov 20, je možnost zadetka zelo velika, 1:75.

Z nakupom srečk pa pomagamo velikemu kulturnemu poslanstvu, ki ga opravlja Slovenska kulturna akcija med Slovenci v svobodnem svetu. Njene publikacije ocenjujejo za najboljše, kar med Slovenci danes izhaja. Če pomislimo, v kakih razmerah deluje SKA, potem jo bomo brez pomisleka podprli. Tudi če naša srečka ne bo zadela, denar ni vržen proč, ker je namenjen za tiskovni sklad SKA.

Žrebanje umetnostne loterije bo 15. aprila 1962 in rezultati bodo objavljeni po vsem slovenskem časopisju.

Srečke dobite pri poverjenih v Trstu in Gorici. V Trstu se obrnite na upravo Mladike, v Gorici pa na upravo KG.

Ker smo v mesecu katoliškega tiska, priporočamo vsem, ki ljubijo slovensko knjigo, da kupujte knjige in publikacije Slovenske kulturne akcije. V zadnjem času imamo v zalogi:

Zgodovinski atlas Slovenije - vezan: 4.400 lir - broš.: 3.700 lir
Dante: Pekel - platno. 1.300 - kart.: 1.000
Truhlar: Rdeče bivanje (pesmi) - karton: 900 lir
Puškin: Ribica (pravljica) - karton: 500 lir
Darina: Hepica (pravljica) - karton: 1.200 lir
Meddobje (Kulturna revija) VI. št. 3-4 - 950 lir.

To je le nekaj najnovejših knjig. V zalogi pa so še tudi knjige iz prejšnjih let. Včasih je veljalo pravilo, da se civilizacija kakega naroda meri po tem, koliko mila potroši vsak posameznik. Danes pa lahko sodimo kulturo posameznika po tem, koliko knjig kupuje.

FILM

Publiciteta uničuje zakone v Hollywoodu

Koliko zakonov, ki so bili toliko let srečni, se kar nenadoma zruši! Kaj je vzrok temu pojavu, ki se vedno bolj širi? Uspeh v filmski karieri ima včasih negativne posledice za zakonsko življenje. Splošno je dognano, da je težko spraviti skupaj uspeh in zakon, zlasti v filmskem svetu. Ako bi hoteli našteti vse tiste igralce, ki so si izbrali novo ženo, brž ko so dosegli prvi uspeh v svoji karieri, bi morali napolniti cele strani. Seveda pa je prav tako cela skupina igralk, ki so se ločile od svojega moža, ko so postale slavne, ker ni več odgovarjal njihovemu okusu.

Ločitev zakona v Hollywoodu sledi nekaki že začrtani liniji: mladi talent, kateremu se še ni nasmehnila boginja sreče, se poroči z dekletom, v katero je že dolgo zaljubljen. Skupaj prenašata vse nevšečnosti, skupaj prebrodita razne ovire. On se včasih za nekaj dni tudi oddalji z doma in, če se mu ponudi prilika, ne prezre kake avanture. A še vedno je zvest ženi. Morda je ljubezen v njem že ugasnila, a ker hoče predvsem ugajati občinstvu, celo sam verjame frazam, s katerimi ga predstavljajo njegovi agenti za reklamo: »Da, June in jaz sva bila vedno skupaj in se še vedno ljubiva kot prvi dan, ko sva se poročila.« Po nekaj tednih pa že zapusti dom in ženo, ki »jo še vedno ljubi«, in se preda galantnim dogodivščinam.

Mnogi so mnenja, da se igralci ločijo od svojih žena s tako lahkoto, kot bi si slekli plašč, in ne vedo, da so tudi oni občutljivi ljudje, polni kompleksov, predvsem pa negotovi samih sebe. Ni namreč ločitve zakona brez grenkob in nevšečnosti. Če se kdaj zgodi, da se hočeta zakonca mirno in brez hrupa raziti, bodo že poskrbeli njuni agenti in odvetniki, da se to ne bo zgodilo. In res se nasprotstva med možem in ženo povečajo prav zaradi vpliva odvetnikov. Ločitev zakona prinese nekaterim grenkobe ne samo zaradi finančnega problema, ampak tudi na čustvenem polju. Ko se je Frank Sinatra ločil od prve žene Nancy, je še dolgo potem, ko je bil poročen z Avo Gardner, bil nemiren. Prav tako se je zgodilo z njim, ko sta se razšla z Avo Gardner.

Ako sta mož in žena oba igralca, torej oba zvezdnika, pripomore to še bolj k uničenju njunega zakona. Če je eden slavnejši od drugega, če dosega večje uspehe, pride med njima lahko do ljubosumja, zavisti, tako da se začnejo majati še tako trdni temelji zakona. In to je začetek konca. Zlasti če je mož tisti, ki se čuti manj vrednega kot žena, pripelje to stanje neizogibno prej ali slej do razkola.

Vsi tisti, ki dobro poznajo Hollywood, se strinjajo v tem, da se zaradi kriterijev, s katerimi gledajo v filmski Meki na seksualne odnose, uniči toliko zakonov slavnih zakoncev. Ker smatrajo v Hollywoodu čutnost kot trgovsko blago, je tam morala dosti bolj svobodna, če o kaki morali sploh lahko govorimo. Celo sami Francozi ostanejo presenečeni nad tem, kar vidijo v Hollywoodu, nad vedenjem, ki ga imajo mnogi zvezdniki.

Uspeh v filmski karieri je težko združljiv z zakonsko srečo: kadar en zakonec ne more več slediti drugemu, ne dosega več njegove ravni, tedaj je njunega zakona konec in nobena stvar ga ne more več rešiti.

Mira

Radio Trst A

Teden od 4. do 10. februarja 1962

Nedelja: 9.30 Slovenski narodni motivi. — 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice sv. Justa. — 11.30 Oddaja za najmlajše: »Usodne želje«. — 12.15 Vera in naš čas. — 13.00 Kdo, kdaj, zakaj ... Odmevi tedna v naši deželi. — 15.40 Portret v miniaturi: Helmut Zacharias. — 18.30 Goriški obiski: Št. Maver. — 21.30 Koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta.

Ponedeljek: 18.00 Italijanščina po radiu. — 19.00 Znanost in tehnika: »Ferdinand Porshe in njegovo delo«.

Torek: 18.00 Radijska univerza: Hormoni (13) »Še o priledvični žlezi«. — 18.30 Schubert: Simfonija št. 5 v B-duru. Orkester Tržaške filharmonije. — 19.00 Pisani balonček, radijski tednik za najmlajše. — — 22.00 Obletnica tedna: »Ob 150-letnici rojstva pisatelja Charlesa Dickensa«.

Sreda: 18.00 Slovenščina za Slovence. — 18.30 Italijanski operni pevci: (6) »Giulietta Simionato«. — 19.00 Zdravstvena oddaja. — 20.30 Klasik meseca: Jean Baptiste Moliére: »Skopuh«.

Četrtek: 18.00 Radijska univerza: (14) »Hidrografija« (konec cikla). — 18.30 Iz italijanskega glasb. ustvarjanja: »Koncerti Augustea« - 2. oddaja. — 19.00 Francè Prešeren v spisih mladega rodu. — 20.30 Znani dirigenti: Otto Klemperer: Haendel - Mozart - Bach - Wagner. V odmoru, približno ob 21.15: »Ivan Meštrović, življenje in delo«.

Petek: 18.00 Italijanščina po radiu. — 19.00 Šola in vzgoja: Anton Kacin: »Neskladnost vzgoje v teoriji in praksi«. — 21.00 Koncert operne glasbe. — 22.00 Novele 19. stoletja: A. Fogazzaro: »Lizina ura«.

Sobota: 14.40 Ženski vokalni kvartet iz Ljubljane. — 15.00 Mali koncert. — 15.30 »Visoka pesem«, igra v petih dej. — 17.45 Dante Alighieri: Božanska komedija - Nebesa (13. spev). — 20.40 Zbor »Korotan«.

PIERRE L' ERMITTE 5

Najboljša izbira

POVEST DOBRIH LJUDI

Ravnatelj katoliškega zavoda, kjer se je šolal Mijo, je polagal vsako leto veliko važnost na zaključno slovesnost, pri kateri je delil nagrade najpridnejšim. Za to priliko je želel imeti okrog sebe vse fante, katerim je med šolskim letom posvečal svoje delo in svoje skrbi. S fanti je želel videti tudi njihove starše, da je tako lahko enim in drugim povedal, kar mu je ležalo na srcu. Bil je to star duhovnik, poln izkušenj, ki je smatral vzgojo kot umetnost, ki mora v duši mladega človeka vzbuditi kristjana, ki tam spi. To je bil njegov vzor, združen z drugim še višjim: postaviti fante ob njivo, o kateri govori Kristus, polno zrelega žita, ki se izgublja, ker ni žanjcev, da bi ga poželi. Njegova vroča želja je bila, da bi njegovi fantje vsaj slišali Gospodovo prošnjo:

»Prosite Očeta, da pošlje delavcev na polje duš.«

O tem je ravnatelj pri zaključni slovesnosti pripravil svoj govor, ki bi mu lahko dali naslov: »Povabilo najboljšim«. Tako je govoril:

»Množice ne pridejo v poštev, ker so izbrane osebe, ki oblikujejo množice... Kak prizor nudi danes naša dežela, kateri je tiho in skrito preganjanje iztrgalo vero, ta vir in hrano vseh duhovnih vrednot. Kaj je nastalo iz naše uboge domovine? Francozi ne poznajo več najbolj osnovnih resnic; verska nevednost je postala splošna in zajema že več rodov, ki so se vdali laicizmu, tej nevarni moderni krivi veri. Pogan v pragozdu ali sredi puščave misli na posmrtno življenje in na Boga, ki življenje daje, mnogo ljudi v Franciji pa jé, pije, spi in dela in nikoli na Boga ne misli. In to vse življenje, vse njihovo revno življenje... Prav tako delajo voli v hlevu, le s to razliko, da vol doseže svoj namen, človek pa — kateremu je prirojen verski čut — ne doseže svojega namena. Družina v Franciji v pravem pomenu besede ne obstoja več razen zelo redkih izjem. Preštejte številne in krščanske družine, boste vsaj vedeli, koliko jih je, če vas ne bo prevzel strah... In vendar Bog hoče življenje; neizprosno ga hoče. Narod, ki odklanja življenje, je samomorilec, ker narava beži pred praznino... Francija je postala dežela sinov edincev, dežela družin brez otrok, razporoka je dala še svoj pečat na to smrt družin... in naša domovina gre polomu nasproti... Modrijani tega stoletja, ki bo ostro sojeno v zgodovini, so hoteli nadomestiti vero z napredkom in znanostjo. Naš ubogi Victor Hugo je na vse pretege dokazoval, da se ob vsaki šoli, ki se otvori, zapre ena ječa... Zakaj so potem naše ječe polne izobraženih ljudi? Znanost mora res izpolniti veliko poslanstvo, a ne more nadomestiti vsega. Strastem ni mogoče zastaviti poti z računi in znanost nima nič skupnega z dušnim trpljenjem človeka in ga ne more rešiti nemira, ki se poraja v duši...

Zato toplo svetujem mladim fantom — velikodušnim in duševno močnim: stremite za tem, da postanete sol zemlje, luč, ki razsvetljuje, kvas, ki presnavlja maso, katera se pogreza v materializem in egoizem, v uživanjaželjnost in grdobije sedmerih glavnih grehov. Francija mora živeti! In da bo živela, je treba, da se dvignejo najboljši in se odpovedo samemu sebi in sprejmejo nase velike žrtve.«

Govoru so vsi živahno ploskali in je na vse naredil globok vtis. Nato so razdelili nagrade, prvo je odnesel Mijo.

(Se nadaljuje)

Slovenci - Berite in podpirajte naš katoliški tisk!

Praznik naše besede in pesmi

V nedeljo (28. januarja) je Slovenska Prosveta priredila v Avditoriju uspel »Praznik naše besede in pesmi«.

Prireditev je bila v okviru meseca katoliškega tiska in se je je udeležilo kar lepo število Tržačanov. V prvi točki je prof. Peterlin orisal s pomočjo lepih barvnih diapozitivov pomen in važnost našega povojnega tiska in prikazal delo in žrtve, ki so bile potrebne, da je naša tiskana beseda doživela v zadnjih letih prav lepe uspehe. Res pohvalno se moramo izraziti o goriškem oktetu »Planika«, ki je občuteno in ubrano podal nekaj narodnih. Občinstvo jih je nagradilo s toplim aplavzom.

Vinko Beličič in Stanko Janežič sta brala iz svojih knjig, ki so pravkar izšle (Beličičeva zbirka novel, ki je izšla pri Kulturni Akciji v Argentini, je sedaj na poti v Evropo), Matejka Peterlinova pa je lepo recitirala pesmi iz pesniške zbirke »Moja pomlad« Brune Pertotove.

Za zaključek pa je nastopil Slovenski oder z bralno predstavo modernega misterija »Kajnov varuh«. Igralci so z učinkovito igro predstavili pazljivemu občinstvu pomen Odpuščenja in Ljubezni.

Iz dvorane smo odhajali z občutkom, da je prireditev lepo uspela in z željo, da bi se taka srečanja z našimi ustvarjalci in kulturniki večkrat ponovila.

Maša za slovenske časnikarje

V ponedeljek, na praznik sv. Frančiška Saleškega, zavetnika časnikarjev, je bila darovana v jezuitski kapeli v ul. Marconi sv. maša za slovenske časnikarje in pisatelje na Tržaškem. K maši so bili povabljeni vsi slovenski časnikarji. Pridigal je dr. Stanko Janežič ter poudaril moralno odgovornost časnikarjev in pisateljev v izoblikovanju javnega mnenja. Maši je sledil prijateljski razgovor v dvoranici.

Gregorčičeva proslava

Pretekla nedelja je med Slovenci na Tržaškem bila razgibana predvsem na kulturno-narodnem polju. V prostorih Slovenske Prosvetne Matice so proslavili 55-letnico smrti nam Primorcem najbolj priljubljenega pesnika Simona Gregorčiča Skrbno izbran spored, prekrasen slavnostni govor preč. g. Mazore, ki je slavje tako povzdignil, da so vsi prisotni dejali: »Imeli smo Gregorčičevega sobrata med nami.«

Borštanski pevski zbor pod veščo taktirko gospoda pevovodje Petarosa je uglajeno zapel tri pesmi, a najlepša je gotovo bila »Eno devo . . .«, ki smo jo tudi že slišali na »Dolinskem taboru« l. 1958.

Gospod Vladi Vodopivec je recitiral nekaj Gregorčičevih pesmi z lepim poudarkom, sopranistka gdč. Nadja Pertot pa je ob vešči spremljavi prof. Mirce Sancinove odpela tri pesmi, od katerih je bila najlepša »Pogled v nedolžno oko«.

Proslavo je zaključil g. prof. K. Sancin z razdelitvijo častnih diplom najbolj zaslužnim članom ustanoviteljem.

Nova številka revije »Trieste«

Izšla je 47. številka revije Trieste, za januar in februar. Številka je zelo zanimiva. Med drugim prinaša članek Pavleta Merkuja »Glasbena Slovenija«, v katerem podaja kratek pregled slovenske glasbene zgodovine in pri tem seveda spremlja tudi vso slovensko kulturno zgodovino.

Iz Višegrada, ob Mostu na Drini piše Mitja Volčič. O problemih Krščanske demokracije pišeta Corrado Belci in Giacomo Bologna, Giorgio Cesare piše iz Kopra in Reke. Guido Botteri in Tini Ranieri pišeta o rasizmu v dobi fašizma v Trstu in Italiji. Še dva aktualna članka sta objavila Carlo Schiffrer in Diego de Castro.

Iz industrijskega pristanišča

Podjetje Montecatini bo postavilo v tržaškem industrijskem pristanišču veliko steklarno, ki bo zaposlila približno 600 delavcev in uslužbencev. Celotna investicija bo zahtevala osem milijard lir. Nova družba, ki se bo imenovala Vetrobel, bo imela sedež v Trstu. Tovarna bo izdelovala predvsem okensko steklo. Obrat bo dobival potrebne surovine predvsem iz kraških kamnolomov pri Sesljanu.

Repenske zdrahe

Zadnja seja občinskega sveta na Repentabru je jasno pokazala, na kako trhlih temeljih sloni današnja »koalicija«, ki je nastopila pri nedavnih volitvah proti Slovenski listi. Namreč odbornik Veljko Guštin je odstopil in je videti na obzorju velike razprtije med nekdanjimi zavezniki, ki vsi izhajajo iz marksističnega lonca in ravnajo po napredni »socialistični« morali. Baje je, po govoricah vaščanov, šlo za interese nekaterih dosedanjih »veljakov« proti drugim »mogočnikom«. Ljudstvo gotovo obsoja ravnanje, ki ni v skladu z interesi vse skupnosti, in taka bi morala biti po naše občina.

Ko smo že dec. 1960. leta tik pred volitvami dejali, da edino Slovenska lista lahko s svežimi močmi in nepristransko rešuje občinske potrebe v duhu pregovora »priti mora nova metla«, smo torej imeli prav; kajti kmalu po pičli zmagi »Občinske enotnosti« so prišla na dan vsa stara nesoglasja in nepravilnosti, kot na primer: prodaja traktorja, ki ne vemo niti, zakaj je bil tedaj kupljen. Govori se, da odkar si ga je poskrbel v vasi nek »sedanji veljak«, bi bil občinski konkurenčen in zato se ga je treba znebiti; potem napačno odmerjene davščine od strani komisije, ki je bila menda takoj po prvih protestih odstavljena, in končno poleg drugih »skritih« zadev še vprašanje otvoritve nove trgovine na Fernetičih, zaradi katerega je nastala tudi sedanja kriza v občinskem odboru. Jasno je torej kot beli dan, da je ura sedanjih upraviteljev odbila.

Počakajmo, kaj nam prinese bližnja bodočnost, da nam bo še bolj jasno, da moramo mi od lipe biti pripravljeni, da z našo preudarno besedo in nastopom natočimo čistega vina med sedanjo brozgo, ki vlada v razdrapanih krogih dosedanje »večine«.

Repenski lipar

Radijski naročniki

V Trstu je bilo ob koncu leta 65.000 radijskih in 26.000 televizijskih naročnikov. Naročnina znaša torej okoli 600,000.000 lir.

Sv. Križ

V nedeljo 11. februarja ob 16. uri bo v naši župni cerkvi sv. maša v vzhodnem obredu s sodelovanjem goriškega okteta »Planika«.

Iz Boršta

Preteklo nedeljo smo po končani pobožnosti v cerkvi popoldne zopet lepo napolnili dvorano pri čč. sestrah. Gospod V. Zaletel, duhovnik s Koroške, nas je nad eno uro in pol ob krasnih slikah in ob pesmih vodil po Južni Ameriki. Zlasti smo občudovali, kako so naši slov. izseljenci v Argentini gospodarsko in prosvetno delavni. Kar vest se nam je vzbudila, da moramo odslej tudi mi svojo dvorano še bolj pogosto napolniti, saj smo potrebni izobrazbe in poštenega razvedrila mladina in starejši. Občinstvo je g. predavatelja prosilo, naj zopet kmalu pride.

Na tem prosvetnem večeru ni bilo veliko moških, ker se je ob istem času vršil občni zbor srenje z volitvami novega odbora, ki pa zaradi majhne udeležbe še ni bil postavljen. Naši možje so ob tej priliki govorili o športnem igrišču za mladino. Pozdravljamo to pobudo in želimo, da bodi čimprej uresničena. Boršt je v bregu, zato ni lahko dobiti ravnega terena. Doslej igrajo fantje žogo le na dvorišču pri čč. sestrah ali na cesti; večkrat prileti brcnjena žoga kakemu mimogredočemu v glavo in marsikatera šipa se je že »vdala« in razletela. Mladino nagovarjati, naj hodi žogo igrat v »kavo-kamnolom« ni priporočljivo, ker morejo skale koga izvabiti, da bi začel plezati in se — ponesrečiti. Zato srenjske može v imenu mladine prosimo: oskrbite čimprej mladini vsaj malo urejeno igrišče!

Naš cerkveni zbor je to nedeljo nastopil na proslavi Simona Gregorčiča v Trstu, ki jo je priredila Demokratska zveza v ulici Machiavelli.

Z nedeljo katoliškega tiska upamo, da bo število naročnikov »Katoliškega glasa« izdatno naraslo: tisti, ki list že imajo, pridobivajo nove bralce in naročnike.

SKAD v Gorici

vabi na kulturni večer
posvečen velikemu skladatelju

FRIDERIKU CHOPINU

ki bo v sredo 7. februarja ob 20.30
v Marijinem domu na Placuti.

Predaval bo prof. KAREL SANCIN
iz Trsta

za občine Doberdob, Ronke in Tržič, 23. marca bo pregled v Števerjanu in 27. marca v Sovodnjah.

Podpore Števerjancem

Goriška prefektura je dala na razpolago števerjanski občini 59 podpor po 120.000 lir vsako, katere bodo razdelili med najpotrebnejše vaščane. Nabavila je tudi novo kuhinjsko opremo za šolsko kuhinjo, ker je bila stara v zelo slabem stanju in tudi kuhinjska posoda nezadostna in ne več uporabna.

Iztiril je vlak Videm - Trst

Predpreteklo sredo zvečer je le nekaj kilometrov od postaje Moša iztiril vlak Videm - Trst. Na srečo je vozil zelo počasi. Med potniki je nastal silen preplah in mnogi so poskakali z vlaka, misleč, da je prišlo do težke nesreče. Iz Vidma so takoj poslali reševalno skupino, ki je po nekaj urah spet uspostavila zvezo med Gorico in Vidmom.

Ženske policistke

Pretekli teden je goriška kvestura dobila še dva nova člana, in sicer dve ženski policistki. Izvršili sta štirimesečni tečaj pri višji policijski šoli v Rimu in bili nato dodeljeni našemu mestu. Prvi inšpektorici je 36 let in je diplomirala iz ekonomije in trgovinstva, druga pa je 28 let stara in je doma iz Macerate. Nadzorovali bosta zlasti mladoletne in ženske, ki so zašle na stranpota. Svojo službo bosta opravljali v civilu, ker bosta tako lažje sledili svojemu delu.

V A B I L O

NA KULTURNI VEČER
POSVEČEN
KATOLIŠKEMU TISKU

KI BO V NEDELJO 4. FEBRUARJA OB 4.30 POPOLDNE

V MARIJINEM DOMU NA PLACUTI

NA SPOREDU JE TUDI BOGAT SREČOLOV

Nemiri v Tržiču

V Tržiču je prišlo pretekli teden do hudih neredov med policijo in stavkujočimi delavci in uradniki tržiških ladjedelnic. Že v četrtek je policija napadla delavce in uradnike, ki so državno cesto proti Trstu posuli s kamenjem in tako za nekaj ur onemogočili ves promet. S tem dejanjem so hoteli opozoriti prebivalstvo in oblasti za krivice, ki se jim dogajajo. Razumljivo, da je zato policija ojačila svoje sile in v petek poslala na razburkano področje 100 članov »čelere«, ki niso baš z rokavicami ravnali s stavkujočimi. Odvrgli so med demonstrante več solzilnih bomb in uporabili tudi pendreke.. Pri tem so bili prizadeti seveda tudi nedolžni. 14 oseb so odpeljali v civilno bolnišnico zaradi ran na glavi in drugih telesnih poškodb. Med prebivalstvom, zlasti med delavstvom in uradniki ladjedelnic, vlada zaradi teh dogodkov veliko ogorčenje.

Blagovni promet v decembru

V preteklem decembru so zabeležili v obmejni zamenjavi na Goriškem nad 295 milijonov uvoženega in izvoženega blaga. Uvozili so za 137 milijonov blaga, izvozili pa nad 158 milijonov lir blaga. Končni saldo v letu 1061 je sledeči: 432,595.126 vplačil in 327,671.701 izplačil.

Nov gradbeni načrt I.A.C.P.

Zavod za ljudske hiše IACP je izdelal načrt za 55 modernih stanovanj v hišah z dvema stanovanjema, v skupnem znesku 700 milijonov lir. Načrt za te lične hišice so izdelali arhitekti Giordano Malni, Lidia Greggio in Guglielmo Riavis. Načrt predvideva dvoje vrst stanovanj, manjša s petimi prostori (80 m²) in večja s sedmimi prostori (110 m²). Najemnina bo povprečno 13 in 20 tisoč lir mesečno. Te hišice bodo sezidali na prostoru med ulicama Cipriani in Garzarolli. Nadalje ima IACP v načrtu gradnjo treh velikih stanovanjskih hiš v Tržaški ulici s skupno 18 stanovanji.

Trošarina goriške občine

Občinski svet namerava z novimi poviški in davki zvišati trošarino za 100 milijonov lir, da bi tako bili kos načrtom, ki jih nameravajo izvesti v letu 1962. Dosedanja trošarina prinese občini mesečno 42 milijonov lir. Največ trošarinskih dohodkov vržejo mestna podjetja za luč, zaklana živina, vino, sir, maslo in alkoholne pijače.

Naborniki 1942

Pretekli teden so vozili po Gorici z zelenjem in trobojnicami okrašeni vozovi in po prešernem petju na teh vozovih si takoj spoznal, da so to letošnji naborniki, ki se »strogo« držijo tradicionalnih navad svojih prednikov.

V Gorici imamo letos 840 nabornikov, v vsej pokrajini pa 1537. Rekordno število nabornikov ima letos Štandrež, in sicer 42. Toliko dvajsetletnikov Štandrež še ni imel. Naborna komisija bo šele v aprilu zaključila s svojim delom. V prvi polovici marca bo izvršila preglede nabornikov po deželi. Tako bo 16. marca pregled v Tržiču

Slovenska knjiga na tujem

DARINA:

Hepica

Založba »Editorial Baraga« (Baragova tiskarna) v Buenos Airesu je izdala zanimivo mladinsko knjigo Hepica, ki jo je spisala Darina. Knjiga je namenjena predvsem slovenskim otrokom po svetu, ki domovine svojih staršev niso nikdar videli. Kakor že pred leti v Buenos Airesu izšla knjiga Gorjančev Pavle, tako tudi Hepica na zanimiv in privlačen način seznanja slovenske otroke z njihovo daljno domovino. Zgodba štirih papagajčkov je tesno povezana z domačo zemljo, z našimi pravljicami in legendami in z našimi lepimi verskimi izročili. Slovenski otroci v Argentini ne bodo morda nikdar okusili skrivnosti svete noči ob naletavanju snega, nikdar jih ne bo pot pripeljala na Brezje, na Šmarno goro, Sveto goro, na zeleno Štajersko, v prelepo Gorenjsko, nikdar ne bodo gledali in občudovali žitnih polj in šumečih gozdov. »Hepica« pa jih bo v duhu pripeljala v vse te kraje in z njo bodo sodoživljali čudovite stvari. Zgodba štirih papagajčkov, katerih dva sta kmalu žalostno končala svoje življenje, druga dva pa kot papagajčka cigančka prepotovala nešteto krajev, obiskala nešteto družin, se spoznala z raznovrstnimi otroki, doma, v šoli, v bolnici, bo zanimala tudi naše otroke na Primorskem, katerim zanimivo branje toplo priporočamo. — Knjigo lahko naročite na upravi Katoliškega glasa in stane bogato ilustrirana (Ivan Bukovec) L 1.200.

HUMBERT PRIBAC:

Bronasti tolkač

Med avstralskimi Slovenci živi pesnik Humbert Pribac, ki pridno priobčuje svoje pesmi v slovenskih publikacijah. Ob novem letu pa je Slovenski klub v Melbournu izdal kot prvo slovensko knjigo v Avstraliji zbirko Pribacovih pesmi, Bronasti tolkač. Humbert Pribac je zvest član Slovenskega kluba, ki stopa letos v sedmo leto svojega delovanja med slovenskimi izseljenci v Avstraliji.

Začudili smo se, ko smo dobili iz Avstralije tako lično, v platno vezano knjigo, tiskano na najboljšem papirju in v brezhibni opremi. Ko pa smo na drugi strani brali, da je bila knjiga tiskana v tiskarni Simona Špacapana, se nismo več čudili. Simon Špacapan, ki je pred desetletjem odšel v Avstralijo, je brat goriških tiskarjev Špacapanov, ki tiskajo naš Katoliški glas, Mohorjeve knjige in druge slovenske publikacije. S pridnostjo in vestnostjo si je kmalu pridobil v Avstraliji veliko naklonjenost in zaupanje in danes ima že lastno tiskarno, kateri se pozna goriška šola in dolga družinska tradicija tiskarske umetnosti.

Pa vrnimo se h knjigi sami. Pribac je svoje pesmi razdelil v pet ciklov: Jadro lepe Vide, Moje samote, Skaljene sence, Hiša žalosti in Pred jutrnjo.

Pesnik se poslavlja od doma in z lepo Vido zaplava v »daljna hladna morja«, kjer ni ajdovih leh in žitnih polj in stopnišča vinogradov pod domačo vasjo. In v samoti v daljni tuji deželi zaman hrepeni po domovini, po gmajnah in brinju, po oljkah. V ciklu Moje samote pesnik v temnih, žalostnih slikah opisuje svoje občutke v »Valkalagerju« v zimi 1959-60. »Ko je vse odšlo za vedno, kakor jadro za svinčeno morje.« Nato se preko Skaljenih senc in Hiše žalosti, ko je okusil vso grenkobo, trpkost, strast in krivice, končno dokoplje do Hladne katedrale v zadnjem ciklu, Pred jutrnjo. V tem ciklu so najlepše pesmi, do katerih je dospel po viharnih bojih in morda je najlepša med njimi prav Bronasti tolkač, ki je dala ime tej zbirki pesmi.

Dospel sem na prag,
pred zaprti vhod Tvojega dvora
in prsti so se krčevito oprijeli
bronastega tolkača,
pribitega v deske težkih vrat . . .

Težka je bila pot do božjega dvora
Padal sem po razritem tlaku,
klecal v luže blatnih stez,
a med skalami splaknjenih grap
sem s potjo našel potoke,
kjer sem si očedil obuvalo
in umival obraz.

Ko je dospel na cilj se je poglobil v »Skrivnost, ki je nerazgonetna, nerazdružljiv potek dogajanj, slast in lepota,« in čuti, da se te popolnosti ne bo nikoli navžil.

V Pribacevih pesmih bomo zaman iskali rim, verzi tečejo prosto in rekli bi, da je to proza v verzih. A beseda je lepa in topla in zbirka dostojno predstavlja prispevek avstralskih Slovencev v skupni zakladnici slovenske literature.

Knjigo lahko naročite pri upravi Katoliškega glasa. Cena za **Italijo**: 1.000 lir.

Naša dobra volja je najboljše sredstvo za uspeh na vseh področjih. Beseda, spremljana z nasmehom, bo našla pot do srca, tudi če ne bo učena.

*

To malo, kar znam, me rešuje pred nevarnostjo, to pa, kar ne znam, me rešuje pred prevzetnostjo.

*

Naša dobra volja je čast, ki jo izkazujemo Bogu.

OBVESTILA

SHOD TRETJEGA REDA v Gorici bo prihodnjo nedeljo takoj po blagoslovu na Travniku zaradi kulturnega večera na Placuti.

DAROVI:

Za Katoliški dom: Bremec Štefanija 1.000; družina Susič 1.000; Bojan Čuk 2.000; N. N. 1.000; N. N. 1.000; N. N. 1.000; N. N. 1.000; N. N. družbenica 8.500; N. N. 500; N. N. 1.000; Jožef Kersevani 2.000; N. N. 1.500; Vojko Čuk 1.000; Kusič Karmela 4.000; N. N. 1.000; družbenica - Gorica 5.000; družina Čampa 3.000; N. N. 1.000; N. N. 500; N. N. družbenica 5.000; N. N. 10.000; Kmečka banka 10.000; N. N. 3.500; N. N. 500; Berginc Terezija 10.000; N. N. 5.000; N. N. 3.000; N. N. 1.000; Vera Verlicki 2.000; N. N. 2.000 lir.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski L 20, osmrtnice L 30, več 7% davek na registrskem uradu.

Odgovorni urednik: *msgr. dr. Fr. Močnik*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

V vsako zavedno družino - Katoliški glas!